

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.002.01.2022

Pani
Katarzyna Stec
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni
ul. Grabowo 2
81-265 Gdynia

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/031 – Wsparcie systemu pieczy zastępczej w procesie deinstytucjonalizacji

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, ul. Grabowo 2, 81-265 Gdynia (dalej: „MOPS”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Katarzyna Stec, Dyrektor MOPS, od 26 lutego 2021 r. (dalej: „Dyrektor MOPS”) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Mirosława Jezior, Dyrektor MOPS, od 21 lutego 2007 r. do 25 lutego 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz wzmocnienia procesu jej deinstytucjonalizacji.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021. Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych oraz w okresie późniejszym, a także dane statystyczne z tych okresów.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Maria Mieszalska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/49/2022 z 5 kwietnia 2022 r. 2. Beata Smyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/24/2022 z 20 stycznia 2022 r. 3. Joanna Andrzejewska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/21/2022 z 20 stycznia 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-6)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba kontroli ocenia, że w latach 2019-2021 MOPS wspierał system pieczy zastępczej w procesie deinstytucjonalizacji³, w tym dokonywał diagnozy sytuacji, barier i potrzeb w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz promował rodzinne formy pieczy zastępczej. Prawidłowo koordynował i monitorował dwa trzyletnie programy rozwoju pieczy zastępczej „Gdyński program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2017-2019⁴” (dalej: „Program na lata 2017-2019”) i „Gdyński program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2020-2022⁵” (dalej: „Program na lata 2020-2022”). Na bieżąco gromadził informacje o sytuacji w pieczy zastępczej i potrzebach związanych

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Procesie przejścia od opieki instytucjonalnej do rodzinnych form świadczonych w ramach systemu pieczy zastępczej. Obejmującym pracę, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach lub do nich wrócić, jak również stworzenie warunków do rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej wraz z ograniczaniem opieki instytucjonalnej.

⁴ Dokument przyjęty Uchwałą nr XXXIII/828/17 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 czerwca 2017 r.

⁵ Dokument przyjęty Uchwałą nr XXV/833/20 Rady Miasta Gdyni z dnia 23 grudnia 2020 r.

z jej funkcjonowaniem, w tym pozyskiwania i przygotowywania osób do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Celem strategicznym Programu na lata 2017-2019 było podniesienie efektywności gdyńskiego systemu wsparcia dziecka i rodziny, skutkujące ograniczeniem ilości dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej. W Gdyni obserwowano stały (od 2012 r., który był pierwszym pełnym rokiem obowiązywania ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁶) trend w kierunku zmniejszania się liczby dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej⁷. Liczba dzieci z terenu Gdyni przebywających w pieczy zastępczej na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą (2019-2021) wpisywała się w niniejszą tendencję i wynosiła kolejno 426, 401, 405. W Gdyni podejmowano działania na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, prawidłowo je wykonywano oraz skutecznie wspierały ten proces, zapewniając utrzymanie wskaźnika deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej⁸ na relatywnie wysokim poziomie – w 2019 r. i 2021 r. wyniósł po 76%, a w 2020 r. – 77%. Niemniej jednak choć działania te, na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą zapewniły wzrost (utrzymujący się przez dwa kolejne lata) rodzin zastępczych zawodowych (14, 18 i 18), nie towarzyszyła im stała tendencja wzrostowa liczby rodzin zastępczych niezawodowych (46, 42 i 44) oraz rodzinnych domów dziecka (11, 9, 12). Przy malejącej liczbie dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na koniec każdego z badanych lat (324, 310, 309), brak było takiego trendu (a w 2021 r. wzrost) w przypadku liczby dzieci przebywających w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych (105, 99, 107). Ponadto choć w dopuszczanych przepisami ustawy o pieczy zastępczej sytuacjach, to zdarzały się przypadki przebywania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci powyżej limitu liczby podopiecznych oraz poniżej określonego wieku. W MOPS prawidłowo przeprowadzano proces kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka. W umowach z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka zawarto wszystkie elementy wymagane przepisami ustawy o pieczy zastępczej. MOPS zapewniał środki finansowe na funkcjonowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Niemniej jednak nie zawsze zapewniono rodzinom prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej wsparcie finansowe w postaci świadczeń fakultatywnych w pełnej (uznanej przez MOPS za zasadną) wysokości, co wynikało z ograniczonych środków finansowych na ten cel w budżecie MOPS. Przy opracowywaniu planów pomocy dzieciom umieszczonym w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka współpracowano z tymi rodzinami i osobami prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka zapewniano szkolenia oraz korzystanie z innych uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej, w tym ze specjalistycznego wsparcia. W posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej uczestniczyła rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka, pedagog, psycholog oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (dalej: „koordynator”). Na takie posiedzenia zapraszano m.in. przedstawicieli ośrodka adopcyjnego oraz, o ile było to możliwe, rodziców dziecka. MOPS sprawował nadzór nad działalnością rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, terminowo i rzetelnie przekazywał sprawozdania z realizacji zadań pieczy zastępczej Wojewodzie Pomorskiemu.

⁶ T.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 447, dalej: „ustawa o pieczy zastępczej”.

⁷ Zgodnie z zapisami m.in. Programu na lata 2017-2019, Programu na lata 2019-2022, raportu z ewaluacji końcowej Programu na lata 2017-2019.

⁸ Procentowy udział liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w odniesieniu do liczby dzieci z terenu miasta Gdynia przebywających w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) na koniec roku.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieprzedstawieniu Prezydentowi Miasta Gdyni za 2020 r. zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej,
- podwyższeniu wynagrodzeń łącznie czterech rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka od 1 maja 2019 r., zamiast od 1 kwietnia 2019 r. oraz niezwaloryzowaniu wynagrodzeń łącznie pięciu rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w tym czterech ww. od 1 kwietnia 2020 r., pomimo takiego zobowiązania wynikającego z art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Programowanie i realizacja zadań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

Opis stanu faktycznego

1. Rozpoznanie sytuacji pieczy zastępczej, monitorowanie potrzeb oraz promocja rodzinnych form pieczy zastępczej

1.1. Rozpoznawanie potrzeb odnośnie liczby rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i liczby dzieci wymagających pomocy w formie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej prowadzono w MOPS poprzez:

- monitorowanie podopiecznych pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na podstawie generowanych zestawień o liczbie miejsc w placówkach na koniec danego roku, liczbie dzieci w nich umieszczonych, liczbie dzieci, które je opuściły w danym roku oraz o liczbie dzieci w takich placówkach na koniec każdego miesiąca wraz z informacją z jakich rodzin (naturalnych czy zastępczych) lub z jakich przyczyn zostały w nich umieszczone oraz z jakiego powodu je opuściły,
- analizę (przed wydaniem przez sąd rodzinny postanowienia o konieczności umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej) sytuacji dzieci trafiających do pieczy pod kątem pełnego wykorzystania wszelkich dostępnych form pomocy rodzinie w środowisku – każdorazowo po umieszczeniu dziecka do właściwego dzielnicowego ośrodka pomocy społecznej kierowano zapytanie o udzielenie informacji o rodzinie i dotychczasowych działaniach na jej rzecz,
- omawianie działań wspierających oraz sytuacji w pieczy podczas spotkań kierowniczych, a także z koordynatorami pionu wsparcia dziecka i rodziny w dzielnicowych ośrodkach pomocy społecznej, realizowanie spotkań podsumowujących roczne aktywności i główne zaangażowania na rzecz rodzin dla ogółu pracowników socjalnych,
- prowadzenie działań uprzedzających, w tym monitorowanie sytuacji rodzin, w których zidentyfikowano problemy poprzez wizyty pracowników socjalnych i asystentów rodziny celem ustalenia sytuacji rodzin. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, działania te najczęściej były podejmowane w związku z koniecznością udzielania pomocy materialnej i finansowej, na wskazanie kuratora sądu rodzinnego, szkoły lub Policji. W przypadku zaistnienia poważnych problemów, oraz potrzeby podjęcia działań pomocowych w dłuższej perspektywie czasowej, sytuacja rodziny była przedstawiana podczas tzw. komisji kwalifikacyjnej⁹ celem ustalenia optymalnej formy objęcia pomocą. Mogła być to praca socjalna

⁹ Składającej się z pracownika referującego sytuację rodziny, kierownika lub zastępcy dzielnicowego ośrodka pomocy społecznej, kierownika lub zastępcy Zespołu ds. intensywnej pracy socjalnej z rodziną MOPS, koordynatora pionu dzielnicowego ośrodka pomocy społecznej oraz zastępcy dyrektora MOPS.

na jednym z trzech poziomów intensywności oddziaływania¹⁰, asysta rodzinna, ewentualne skierowanie na konsultacje do Zespołu Pomocy Psychologicznej MOPS lub skierowanie dzieci do objęcia wsparciem placówki wsparcia dziennego (skierowanie MOPS i sądu rodzinnego miało priorytet w obejmowaniu tą formą pomocy),

- współpracę z sądem rodzinnym – MOPS utrzymywał stały kontakt z sędziami sądu rodzinnego i kuratorami kuratorskiej służby sądowej. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, od wielu lat podejmowano wysiłki by aktualizować wiedzę sędziów sądu rodzinnego i kuratorów na temat aktualnej oferty wsparcia. Skutkowało to tym, że po rozpoznaniu sytuacji rodziny z problemami, sąd korzystał z funkcjonujących ofert zobowiązując dorosłych członków rodzin do podejmowania współpracy z pracownikiem socjalnym (najczęściej Zespołu ds. intensywnej pracy socjalnej z rodziną MOPS), asystentem rodziny, lub skorzystania z określonych form wsparcia (szkoły dla rodziny, konsultacji rodzinnych).

(akta kontroli str. 809-869)

1.2. Diagnozy sytuacji, w tym barier i potrzeb w zakresie zapewnienia wsparcia dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej dokonywano:

- w trzyletnich powiatowych programach rozwoju pieczy zastępczej, corocznych raportach monitoringowych z ich realizacji i w końcowym raporcie ewaluacyjnym takiego programu,
- w trakcie badań i analiz własnych, np. w 2019 r. zrealizowano badanie potrzeb usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii i zakładów poprawczych,
- w ramach monitorowania potrzeb i funkcjonujących zasobów na podstawie dokumentów wewnętrznych MOPS, w tym comiesięcznych protokołów ze spotkań kadry kierowniczej, sprawozdań oraz dokumentów dotyczących indywidualnych sytuacji dzieci/rodzin, np. ankiet opisujących sytuację rodziny omawianych w trakcie tzw. komisji kwalifikacyjnych do trójpodziału pracy socjalnej, kontraktów socjalnych i indywidualnych planów pracy z rodziną prowadzonych w ramach Zespołu ds. intensywnej pracy socjalnej z rodziną MOPS, protokołów z Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, protokołów z oceny rodzin zastępczych i oceny rodzin zastępczych pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji i jakości wykonywanej pracy w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej).

Jak wynikało z wyjaśnień Dyrektor MOPS, w wyniku stałego monitorowania stanu potrzeb i funkcjonujących zasobów w przeszłości zdiagnozowano problemy/bariery ograniczające rozwój rodzinnej pieczy zastępczej (w tym zmniejszające istotnie atrakcyjność podejmowania przez opiekunów pracy w formach rodzinnej pieczy zastępczej) i podjęto konkretne decyzje dotyczące poprawy uwarunkowań wpływających na zmniejszenie identyfikowanych barier, w tym zakresie. Np. w odpowiedzi na:

- brak optymalnych (do rozpoczęcia działań) warunków mieszkaniowych i materialnych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka (domu lub środków finansowych na wyposażenie), podjęto realizację wynajmów domów na wolnym rynku i finansowanie odpowiedniego ich wyposażenia. Według stanu na 28 stycznia 2022 r. MOPS w imieniu Gminy Miasta Gdyni wynajmował 14 domów, w których funkcjonowały rodzinne formy pieczy zastępczej, a ponadto w dwóch innych lokalizacjach będących w zasobach komunalnych Gminy funkcjonowały dwa rodzinne domy dziecka;

¹⁰ Tzw. trójpodział pracy socjalnej obejmujący regularną pracę socjalną, pogłębioną pracę socjalną oraz intensywną pracę socjalną.

- konieczność utrzymania na odpowiednim poziomie warunków zamieszkania, MOPS corocznie przeprowadzał oględziny lokali mieszkalnych lub domów jednorodzinnych, rodziny zastępcze lub prowadzących rodzinne domy dziecka mogli zgłaszać wszelkie niezbędne potrzeby w tym zakresie, które były inwentaryzowane, szacowano ich koszty, a następnie realizowano (w miarę możliwości finansowych MOPS);
- ryzyko przeciążenia obowiązkami wynikającymi z konieczności całodobowej opieki nad dziećmi w placówkach opiekuńczo wychowawczych typu rodzinnego, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych zawodowych, czego skutkiem może być syndrom wypalenia zawodowego i rezygnacja z opieki nad dziećmi, zatrudniano dodatkowe (poza minimum określone w ustawie o pieczy zastępczej) osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi. Dotyczyło to rodzin gdzie występowały szczególne trudności w zapewnieniu właściwej opieki nad dziećmi – wynikające najczęściej z dodatkowych obowiązków związanych z działaniami na rzecz poratowania zdrowia dziecka, funkcjonujących zaburzeń, szczególnych warunków kontaktów z rodziną biologiczną (widzenia poza miejscem zamieszkania);
- ryzyko wystąpienia u opiekunów narastania poczucia porzucenia w problemie, utraty poczucia sprawczości w sytuacji powierzania pod ich opiekę dzieci z poważnymi deficytami zdrowia somatycznego, psychicznego, niepełnosprawności intelektualnej, m.in.:
 - o opracowano Gminny Program FASD¹¹, uruchomiono punkt konsultacyjny FASD, a finalnie powołano w strukturze MOPS jedyne w Polsce w pełni finansowane przez samorząd Centrum Diagnozy i Terapii FASD. Jednostka w priorytecie świadczy wszechstronną pomoc dzieciom i ich opiekunom z pieczy zastępczej. W Centrum oferowano m.in. specjalistyczną diagnozę w kierunku FASD, konsultację psychiatry dziecięcego, oddziaływania rehabilitacyjne, wskazania do pracy z dzieckiem, długoterminowość udzielanego wsparcia;
 - o zapewniano realizację terapii w Zespole Pomocy Psychologicznej MOPS,
 - o dla zapewnienia odpowiednich warunków dzieciom ze sprzężonymi wadami i niepełnosprawnościami umieszczonym w placówce opiekuńczo-wychowawczej w innym powiecie utworzono dwa wyspecjalizowane rodzinne domy dziecka,
 - o MOPS zatrudnił stałych opiekunów dzieci (zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony), tj. osobę prowadzącą oraz współmałżonka – w charakterze osoby do pomocy w pracach gospodarczych i opiece nad dziećmi. Dodatkowo te rodziny uzyskiwały (na wniosek) wsparcie trzeciej osoby do pomocy w oparciu o zatrudnienie na umowę zlecenie;
 - o w celu podwyższenia poziomu kompetencji emocjonalnych u części młodzieży z pieczy zastępczej wypracowano formy wsparcia grupowego z elementami psychoedukacji,
 - o w celu przygotowania podopiecznych pieczy zastępczej do procesu usamodzielnienia, w Zespole Placówek Specjalistycznych uruchomiono Placówkę Wsparcia Dziennego „Starter”, w której odbywały się dedykowane zajęcia dla młodzieży mające na celu wdrażanie ich do problematyki wchodzenia w dorosłość¹².

¹¹ Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych.

¹² Tego jak w przyszłości wyglądać będzie proces ich usamodzielniania z form pieczy zastępczej. Dowiadywały się tam o możliwościach uzyskania konkretnej pomocy w zapewnieniu warunków mieszkaniowych, tego na jakich zasadach przyznawana będzie pomoc finansowa na kontynuowanie nauki, określały swoje zainteresowania zawodowe, zdobywały pierwsze doświadczenia podejmując próby pracy w okresach wolnych

Ponadto, Dyrektor MOPS wyjaśniła, że ważnym elementem uzupełniającym bieżącą diagnozę stanu potrzeb, czynnikiem budującym wiarygodność organizatora pieczy zastępczej było zapewnienie środowisku przedstawicieli rodzinnej pieczy zastępczej partycypacji w procesie udoskonalania funkcjonujących rozwiązań w obszarze pieczy zastępczej. Funkcję tę wypełniała Rada rodzinnej pieczy zastępczej powołana przez Wiceprezydenta Miasta Gdyni. Forum to pozwalało bez żadnych ograniczeń wyrażać swoje postulaty, uwagi i opinie na temat działania pieczy zastępczej w Gdyni. Rada spotykała się w ustalonych terminach. W obecności Wiceprezydenta i dyrekcji MOPS przedstawiciele środowiska prezentowali wszelkie ważne dla nich sprawy.

(akta kontroli str. 43-84, 130-211, 221-229, 315-433, 647-808, 809-823, 870-872, 884-894)

1.3. Za opracowanie projektów trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, w tym diagnozy odpowiadali pracownicy MOPS¹³. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS wszelkie działania o charakterze badawczym przeprowadzane były przez doświadczonego socjologa posiadającego wysokie kwalifikacje badawcze.

Bieżący obraz zasobów i identyfikowanych potrzeb był stale aktualizowany przy użyciu dostępnych źródeł informacji generowanych przez Zespół ds. wsparcia dziecka i rodziny MOPS i organizatora pieczy zastępczej (desk research), w tym na podstawie analiz napływu i odpływu dzieci do systemu pieczy, wniosków z posiedzeń Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, informacji pozyskiwanych od koordynatorów pieczy, oraz realizatorów powierzonych zadań w tym informacji pozyskanych od członków Rady rodzinnej pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 809-823, 882)

1.4. W diagnozach ustalano i analizowano dane prezentujące rotację podopiecznych w pieczy zastępczej oraz proporcję pomiędzy liczbą dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej a liczbą dzieci przybywających w pieczy instytucjonalnej, przy czym liczba dzieci uwzględniała wszystkie dzieci przebywające w pieczy w całym roku (w 2019 r. proporcja ta wynosiła 72,4% do 27,6%), nie zaś na koniec roku, jak stosowano w Informacji Rady Ministrów o realizacji ustawy o pieczy zastępczej, corocznie publikowanej na stronie internetowej¹⁴ MRiPS¹⁵. Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że przyjęta relacja była bardziej miarodajna, gdyż liczba dzieci według stanu na określony dzień np. na koniec roku, była każdorazowo niższa niż prezentowana w ujęciu narastającym, a ponadto nie istniały szczegółowe wytyczne w zakresie prezentacji danych w trzyletnich powiatowych programach dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 43-84, 130-179, 720-732, 809-823, 866-868, 870-872, 882-883)

1.5.-1.6. Z diagnozy wynikały m.in. nw. wnioski:

- wzmocnienie (kontynuowanie podejmowanych działań) prewencji/profilaktyki, reintegracji i stabilnej współpracy – sieciowanie, na rzecz wsparcia rodzin w kryzysie i pieczy zastępczej (m.in. identyfikowanie rodzin z poważnymi problemami, obejmowania ich spersonalizowanymi formami wsparcia i finalnie znacznego minimalizowania konieczności umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej,

od nauki szkolnej. Ponadto zaspokajały naturalną potrzebę nawiązywania relacji i funkcjonowania w grupie rówieśniczej o podobnych potrzebach.

¹³ Zespół ds. rozwoju pomocy społecznej, który koordynował prace multidyscyplinarnej grupy roboczej je opracowującej składającej się z przedstawicieli podmiotów działających w Gdyni w obszarze wsparcia dziecka i rodziny, w tym dyrektorów i kierowników takich podmiotów jak: Zespół Placówek Specjalistycznych, Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Fundacja Zmian Społecznych „Kreatywni” oraz jednostek organizacyjnych MOPS (Zespołu ds. wsparcia dziecka i rodziny, Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, Zespołu ds. intensywnej pracy socjalnej z rodziną, dzielnicowe ośrodki pomocy społecznej oraz Zespołu ds. rozwoju pomocy społecznej, w tym m.in. socjolog).

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/sprawozdania-z-realizacji-ustawy> (dostęp z 27 maja 2022 r.).

¹⁵ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

a także wykorzystywania szans na reintegrację rodzin dzieci umieszczonych w pieczy - umożliwiając tym samym ich powrót pod opiekę rodzin naturalnych, tj. przesuwanie środka ciężkości działania systemu wsparcia z poziomu łagodzenia skutków/redukcji szkód, na poziom przyczyn zaistniałych problemów w rodzinie). W tym celu – jak wynika z wyjaśnień Dyrektor MOPS – kwalifikowano rodziny do odpowiedniego poziomu pracy socjalnej i asysty rodzin oraz w perspektywie najbliższych miesięcy (w lutym i marcu 2022 r.) zaplanowano stopniowe powracanie do zawieszonych lub znacznie ograniczonych z powodu pandemii¹⁶ spotkań o charakterze sieciującym, np. spotkanie sieciująco-szkoleniowe z zespołem sędziów sądu rejonowego i kuratorów rodziny oraz spotkanie z koordynatorami pionu wsparcia dziecka i rodziny w dzielnicowych ośrodkach pomocy społecznej – przygotowanie do rocznego podsumowania działań,

- konieczność indywidualizacji wsparcia/szeroka paleta ofert wsparcia w procesie pomagania rodzinom korespondująca ze zidentyfikowanymi potrzebami. W tym celu – jak wynika z wyjaśnień Dyrektor MOPS – zapewniano warunki do wykonywania regularnych działań w wyspecjalizowanych jednostkach systemu pomocy społecznej tj. w Zespole ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Zespole ds. intensywnej pracy socjalnej, Zespole pomocy psychologicznej oraz asystom rodziny, poprzez m.in. odpowiednie warunki wynagradzania przez zabezpieczenie środków finansowych na wypłatę dodatków specjalnych, w tym dla psychologów prowadzących konsultacje rodzinne i terapie rodzinne oraz związanych z pracą w trudnych warunkach, zabezpieczenie środków finansowych na zakup na wolnym rynku niezbędnych usług wspierających działania w ramach prowadzonej pracy socjalnej (domowe poradnictwo wychowawcze, tłumacz języka dani i paszto, położna) oraz zakup na wolnym rynku niezbędnych usług psychoterapeutycznych;
- umieszczanie dzieci w formach instytucjonalnych powinno być traktowane jako ostateczność. W celu jego realizacji na poziomie Zespołu ds. intensywnej pracy socjalnej zrealizowano szkolenie wewnętrzne mające na celu przypominanie obowiązujących zasad postępowania w przypadku pracy z rodzinami, co do których rokowania wskazywały na zaistnienie poważnego kryzysu (odpowiednio wcześniej podejmowanie działań mających na celu ustalenie opieki zastępczej wśród członków dalszej rodziny naturalnej). Na poziomie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej poprzez podejmowanie działań związanych z naborem kolejnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- utrzymanie dobrego i stabilnego poziomu funkcjonowania pieczy rodzinnej, zależne jest od zapewnienia rodzinom wysokiego poziomu działań wspierających¹⁷. W celu jego realizacji podjęto działania superwizji szkoleniowej dla koordynatorów pieczy zastępczej mającej na celu utrwalanie pozytywnych zasobów kompetencyjnych i utrzymania wysokiej zdolności do niesienia rodzinom zastępczym odpowiedniego wsparcia. Zapewniono niezbędne środki finansowe do realizacji zaplanowanych działań wspierających dla opiekunów zawodowych form pieczy rodzinnej (umowa zlecenie psychologa prowadzącego grupę superwizyjno-edukacyjną). Zorganizowano wsparcie w zgłaszanych przez prowadzących zawodowe formy pieczy rodzinnej problemach

¹⁶ Pandemia koronawirusa SARS-CoV-2.

¹⁷ W tym wsparcia specjalistycznego dla dzieci (specjaliści – psycholog, pedagog, terapeuci, wsparcie grupowe, diagnoza i rehabilitacja FAS, psychiatra), wsparcia dla opiekunów dzieci (szkolenia, grupa superwizyjno-edukacyjna), dostęp do koordynatorów pieczy zastępczej, którzy są identyfikowani przez rodziny jako pierwsza linia wsparcia (nie kontrola), wsparcia w aspektach organizacyjno-finansowych (warunki mieszkaniowe – najmy, remonty, zakup wyposażenia, świadczenia fakultatywne).

organizacyjnych – wygospodarowanie z oszczędności w budżecie MOPS niezbędnych środków do realizacji działań (zatrudnienie kolejnych osób do pomocy, naprawy, zakup uszkodzonego wyposażenia, remonty).

(akta kontroli str. 43-84, 130-211, 221-229, 315-433, 647-732, 809-823, 870-872, 884-893)

W odniesieniu do rodzin zastępczych, których deficyt był największy i stanowił główny problem w umieszczaniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że:

- biorąc pod uwagę wnioski z odbytych spotkań Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, według stanu na dzień 28 stycznia 2022 r. na umieszczenie w pieczy rodzinnej oczekiwało dwóch nastolatków, w tym jeden o szczególnych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia. Zatem starano się pozyskać jedną lub dwie zawodowe rodziny zastępcze specjalistyczne (wykazujące się odpowiednimi predyspozycjami),
- według stanu na 28 stycznia 2022 r. Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej prowadził szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze, w których uczestniczyło 12 kandydatów, którzy po zakończeniu szkolenia i uzyskaniu pozytywnej kwalifikacji oczekiwać będą na możliwość przyjęcia dzieci (gdy takie się pojawią),
- w pierwszej połowie 2021 r. w wyniku oceny zasobów i potrzeb zidentyfikowano konieczność rozszerzenia liczby dostępnych miejsc interwencyjnych dla najmłodszych dzieci. W związku z tym pozyskano odpowiedni lokal z zasobów komunalnych Gminy Miasta Gdyni, zorganizowano część niezbędnego wyposażenia, pozyskano i przeszkolono kandydatów i finalnie utworzono kolejny jedenasty rodzinny dom dziecka.

(akta kontroli str. 809-823)

1.7. Aktualizacja diagnozy zawartej w powiatowym programie wsparcia rodziny i rozwoju pieczy zastępczej odbywała się w okresach przygotowania programu na kolejne lata, tj. raz na trzy lata. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że bieżący monitoring potrzeb i zasobów obszaru wsparcia dziecka i rodziny był fundamentem do wykonywania czynności zarządczych i opierał się na comiesięcznej analizie generowanych danych. Wyniki monitoringu stanowiły część informacji wykorzystywanej do diagnozy programu.

(akta kontroli str. 809-823)

1.8. Działania mające na celu promocję rodzicielstwa zastępczego, w tym pozyskiwanie osób do pełnienia rodzin zastępczych lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka podejmowano:

- poprzez udostępnione i modyfikowane na stronie internetowej MOPS zakładki tematyczne dotyczące wsparcia opieki nad dziećmi, w tym oferty Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, uruchomienie i prowadzenie strony na Facebook-u, opracowanie i uruchomienie domeny – zwyczajna.rodzina.pl oraz transmisje online na kanale Gdynia Rodzinna,
- w formie ogłoszeń o naborze kandydatów do prowadzenia form pieczy zastępczej w okresie informacji samorządowych,
- podczas osobistych spotkań, udział w konferencjach lub ich organizowanie, udział w imprezie miejskiej i kampanii, podczas których rozdawano ulotki.

(akta kontroli str. 809-823, 237-270)

1.9. W poszczególnych latach 2019-2021 liczba rodzin zgłaszających chęć do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wyniosła kolejno 45, 23 i 28.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że:

- przyczyną spadku liczby rodzin zgłaszających chęć pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka była pandemia oraz związane z tym poważne ograniczenia w funkcjonowaniu ogólnospołecznym i instytucjonalnym, w tym Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej,
- nie dokonywano oceny skuteczności podejmowanych działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, dokonywano natomiast analizy liczby dzieci napływających do systemu pieczy zastępczej w celu stworzenia odpowiedniej liczby miejsc w rodzinach zastępczych aby zapewnić dzieciom najbardziej adekwatne warunki w zależności od ich potrzeb. Pomimo trudności związanych z przeprowadzeniem procesu szkoleniowego w okresie pandemii w 2021 r. zawiązane zostały trzy nowe zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej, a ponadto dwie zawodowe rodziny zastępcze przekształcono w rodzinne domy dziecka, zwiększając jednocześnie liczbę przyjętych do rodziny dzieci.

(akta kontroli str. 16-39, 809-823, 884-893)

1.10. W ramach działań mających na celu promocję rodzicielstwa zastępczego nie były dostępne ani nie przedstawiano informacji dotyczących szczegółowej procedury ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej ani dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku. Niemniej jednak na stronie internetowej MOPS w zakładce – Piecza zastępcza i wsparcie osób usamodzielnianych¹⁸, dostępne były informacje m.in. formach wsparcia¹⁹, tym iż MOPS poszukiwał, szkolił i kwalifikował kandydatów na rodziców zastępczych, kwestionariusz zgłoszeniowy dla kandydatów na rodziców zastępczych oraz pośrednio wskazano osoby mogące udzielić bardziej szczegółowych informacji, poprzez dane kontaktowe dotyczące organizacji pieczy zastępczej (telefon i adres e-mailowy).

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że:

- koncepcja przekazu informacyjnego miała w zamyśle pozwolić na ogólne rozpoznanie tematu, zachęcić czy wzmocnić motywację odbiorcy do nawiązania bezpośredniego kontaktu ze specjalistami,
- wiarygodność przekazu należy budować stopniowo – na pierwszym etapie, zaciekawiając tematem, motywując do bliższego rozpoznania, nie budować barier w postaci poczucia podejmowania odpowiedzialności. Na drugim etapie poziomie zakładano nawiązanie bezpośredniej spersonalizowanej relacji dowartościowującej odbiorcę, wytworzenie partnerskiej przestrzeni do uzyskania wszelkich odpowiedzi na zadane pytania, czy pozyskanie bardzo szczegółowych informacji.

(akta kontroli str. 809-823, 873-881)

1.11. Za 2019 r.²⁰ i 2020 r. nie przedstawiono Prezydentowi Miasta Gdyni zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej. Szczegółowo odniesiono się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że potrzeby w zakresie systemu pieczy zastępczej corocznie przedstawiano na etapie planowania budżetu jednostki na kolejny rok, przekazywane były w drodze osobistych spotkań, roboczych

¹⁸ <https://mopsgdynia.pl/wsparcie/pieczka-zastepcza-i-wsparcie-osob-usamodzielnianych/>.

¹⁹ Dla dzieci umieszczonych w różnych formach rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej, opiekunów takich dzieci oraz dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

²⁰ Na brak takiego zestawienia wskazała kontrola przeprowadzona z upoważnienia Wojewody Pomorskiego przez pracowników Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku, obejmującej okres od 1 stycznia 2019 r. do 10 lutego 2021 r., której wyniki ujęto w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 19 kwietnia 2021 r.

dokumentów planistycznych i innych dokumentów roboczych, prezentowane w okresie uchwalania przez Radę Miasta Gdyni kolejnej edycji programu wsparcia rodzin i rozwoju pieczy zastępczej, na posiedzeniach poszczególnych komisji Rady Miasta Gdyni oraz regularnie, nie rzadziej niż cztery razy w roku na dedykowanych spotkaniach planistycznych dyrekcji MOPS z Wiceprezydentem Gdyni.

(akta kontroli str. 43-91, 130-211, 221-229, 315-433, 647-732, 809-823, 870-872, 884-893)

1.12. W latach 2019-2021 MOPS nie kierował do MRPiPS²¹/MRiPS²² postulatów odnoszących się do zmian prawnych i organizacyjnych mających na celu wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej, ponieważ – jak wynika z wyjaśnień Dyrektor MOPS – zapisy obowiązującego prawa nie ograniczały działań systemu pieczy zastępczej nakierowanych na ograniczanie form instytucjonalnych i zwiększania form rodzinnych w Gdyni, ponadto formułowanie ewentualnych postulatów czy wystąpień nie stanowiło prawnego obowiązku organizatora pieczy zastępczej czy ośrodka pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 809-823, 884-893)

1.13. Odnosząc się do ograniczeń i barier oraz obowiązujących uregulowań prawnych związanych z zapewnieniem opieki w formie pieczy zastępczej, Dyrektor MOPS wyjaśniła, że:

- skuteczne uzyskiwanie efektu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej zależy głównie od kompletności i unikalności lokalnych rozwiązań zarówno na poziomie realizacji zadań gminy jak i powiatu, oraz zdolności samorządu do zapewnienia warunków (organizacyjnych i finansowych) do wdrażania niezbędnych rozwiązań;
- skuteczny rozwój pieczy rodzinnej zależy głównie od uzyskania odpowiedniego poziomu wiarygodności w oczach prowadzących formy rodzinnej pieczy zastępczej. Podwalinami w procesie budowania wiarygodności jest realne wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom prowadzących, biorąc pod uwagę zdolność do wdrażania rozwiązań wychodzących poza minima określone w przepisach prawa;
- obowiązujące regulacje prawa nie powinny zawierać tzw. "idealnych gotowych recept", powinny być na tyle ogólne i elastyczne by nie ograniczać możliwości wdrażania unikalnych lokalnych rozwiązań wynikających z analizy specyficznych miejscowych potrzeb i uwarunkowań. Aktualne zapisy nie wykazują cech wspomnianego wyżej „przeregulowania” – tym samym nie dostrzegała problemów związanych z ograniczeniami samorządu do lokalnego kreowania rozwiązań w obszarze wspierania rodzin i funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- ważnym rejestrowanym problemem zgłaszanym przez prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej jest poczucie bycia defaworyzowanym ze względu na formę zatrudnienia w oparciu o umowy zlecenia.

(akta kontroli str. 809-823)

1.14. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że:

- deinstytucjonalizacja obszaru wsparcia rodzin mogłaby przyspieszyć o ile państwo rozwinęłoby dodatkowe formy systemowego finansowego wspierania samorządów, bowiem nie wszystkie stać na finansowanie ciekawych, innowacyjnych rozwiązań – szczególnie na poziomie form pracy z rodzinami (indywidualizowanie procesu wsparcia, dostęp do wsparcia specjalistycznego – terapie, psychoterapie; instrumentów aktywizacji – np. domowe poradnictwo wychowawcze, szkoła dla rodziny, seksuolog, trening ekonomiczny). Pożądane byłoby powstanie mechanizmów w postaci konkursów, subwencji celowych

²¹ Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – do 5 października 2020 r.

²² Od 6 października 2020 r.

tak, by usprawnić wdrażanie pożądaných rozwiązań przyczyniających się do ograniczania napływu dzieci do systemu pieczy zastępczej;

- od ponad dwudziestu lat podejmowano działania mające na celu wprowadzanie zmian w sposobie organizowania pieczy zastępczej – zmiany w prawie, promowanie dobrych praktyk, wspieranie finansowe planów naprawczych itp. Wszelkie decyzje dotyczące zmian w lokalnych systemach pomocy, zależne są od kadencyjności samorządowych polityków i związane są z problemem planowania w perspektywie krótkiego okresu, w którym sprawowana jest władza. O hierarchii priorytetów – o ile prawo nie narzuca konkretnych wymogów, często może decydować uznaniowość i koniunkturalizm polityczny. Zatem jedynym stałym elementem stojącym na straży prawa upoważnionym do przekazywania niezbędnych impulsów do zmian jest nadzór merytoryczny danego wojewody. Posiada on wszelkie narzędzia do ewentualnego przyspieszania wprowadzania priorytetowych zmian, ewentualnego nakładania sankcji. Jeśli pomimo upływu tak długiego okresu niezbędne zmiany nie były realizowane, to oznacza pytanie o właściwe działania w obszarze nadzoru i kontroli państwa.

(akta kontroli str. 809-823)

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

W badanym okresie w Gdyni obowiązywały dwa trzyletnie programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej: Program na lata 2017-2019 i Program na lata 2020-2022. Projekty ww. Programów zostały przygotowane przez MOPS w oparciu o diagnozy istniejącego systemu wsparcia, uwzględniające zarówno funkcjonujące na terenie Miasta rozwiązania, współpracujące w tym obszarze podmioty, a także dane, obrazujące istniejące kierunki zmian i zachodzące procesy na poszczególne lata.

Program na lata 2017-2019 r. został przyjęty w czerwcu 2017 r., kolejny Program na lata 2020-2022 został przyjęty przez Radę Miasta w grudniu 2020 r., co zostało wykazane w ustaleniach kontroli wystąpienia pokontrolnego Wojewody Pomorskiego z dnia 19 kwietnia 2019 r.

(akta kontroli str. 43-84, 474-503)

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że projekty Programów przygotowano z uwzględnieniem zestawień potrzeb w zakresie pieczy zastępczej, prezentowanych w okresie uchwalania przez Radę Miasta Gdyni kolejnych edycji Programu Wsparcia Rodzin i Rozwoju Pieczy Zastępczej.

(akta kontroli str. 85-91)

W ww. Programach ujęto zagadnienia związane z przejściem od opieki instytucjonalnej do rodzinnych form świadczonych w ramach systemu pieczy zastępczej (dalej: „deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej”) oraz wyznaczono główne kierunki działań MOPS w przyjętej perspektywie programowej.

W Programie na lata 2017-2019” celem strategicznym było podniesienie efektywności gdyńskiego systemu wsparcia dziecka i rodziny, skutkujące ograniczeniem ilości dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej. Celami szczegółowymi zaś:

- podniesienie adekwatności działań systemu wsparcia i rozwijanie oferty dostępnych usług na rzecz rodzin i pieczy zastępczej,
- podniesienie adekwatności działań na rzecz skuteczniejszego i efektywniejszego procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze i rodziny zastępcze,
- udoskonalanie systemu diagnozy potrzeb oraz wypracowanie mechanizmów do systematycznej i kompleksowej oceny działań.

W Programie na lata 2020-2022” celem strategicznym było podniesienie poziomu efektywności gdyńskiego systemu wsparcia w odniesieniu do zidentyfikowanych grup odbiorców o szczególnych potrzebach. Jako cele szczegółowe wskazano:

- zwiększenie dostępności do usług w zakresie zdrowia psychicznego dla grup o specjalnych potrzebach,
- podniesienie adekwatności działań na rzecz skuteczniejszego i efektywniejszego procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze głównie z grup o specyficznych potrzebach (osoby z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością intelektualną, samotne matki),
- wzmacnianie działań profilaktycznych skierowanych do rodzin zagrożonych rozpadem,
- rozwój instytucjonalnej oferty doskonalenia zawodowego specjalistów w zakresie wsparcia dziecka i rodziny.

W każdym z Programów założono również, że rozwojowi rodzinnych form pieczy będzie towarzyszyło zapewnienie wysokiej jakości usług w pieczy instytucjonalnej, by te kierunki się wzajemnie uzupełniały.

(akta kontroli str. 43-84)

Uchwalenie każdego z Programów zostało poprzedzone konsultacjami o charakterze ogólnomiejskim, które MOPS prowadził w sposób umożliwiający udział w nich najważniejszych interesariuszy, w tym: rodzin zastępczych, rodzin pomocowych, koordynatorów, wolontariuszy, organizacji pozarządowych. Do projektu Programu na lata 2017-2019 wpłynęła jedna ankieta konsultacyjna, zawierająca jeden wniosek. Dotyczył on zmiany nazwy wymienionego w treści planu dokumentu²³ i został uwzględniony. Do projektu Programu na lata 2020-2022 wpłynęła jedna ankieta konsultacyjna zawierająca 15 wniosków z czego 14²⁴ zostało uwzględnionych w ostatecznej jego wersji.

(akta kontroli str. 92-122)

W obu Programach zidentyfikowano i wskazano najważniejsze problemy występujące w rodzinach. Były to:

- w Programie na lata 2017-2019 - bezrobocie i ubóstwo, problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinach
- w Programie na lata 2020-2022 - sytuację demograficzną – rosnący wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym²⁵, problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinach.

W obu Programach w odniesieniu do wskazanych problemów sformułowane zostały cele strategiczne i szczegółowe. Wskazano zasoby Miasta przeznaczone do wspierania rodzin w ich środowisku. Do każdego z celów szczegółowych ustalono kierunki działań oraz oczekiwane rezultaty jakościowe. W Programach jako źródła finansowania wskazano środki pochodzące z budżetu Miasta Gdyni oraz środki ze źródeł zewnętrznych, np. programów ukierunkowanych na wsparcie dziecka i rodziny.

(akta kontroli str. 43-84)

Na koordynatora obu Programów wyznaczony został MOPS. Do realizacji i monitoringu poszczególnych celów strategicznych Programu na lata 2017-2019 zostali wskazani:

- Zespół Placówek Specjalistycznych,
- cztery Dzielnicowe Ośrodki Pomocy Społecznej

²³ Zaproponowano zmianę nazwy wymienionego w treści planu wsparcia z „indywidualnego planu pracy” na „plan pomocy dziecku”. Nazwa planu wsparcia musi być zgodna z ustawą o pieczy zastępczej,

²⁴ Zaproponowano zmianę zapisu w treści „Programy te przedstawiają wieloletnią perspektywę działań gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym zapewniają działania wspierające gdyńskie rodziny.” na „Programy te zapewniają działania wspierające gdyńskie rodziny. W ramach przedmiotowych narzędzi rozwiązywania problemów.....”. Wniosek nie został przyjęty.

²⁵ W 2018 r. wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosił 35.

- Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej,
- Zespół ds. wsparcia dziecka i rodziny,
- Zespół ds. rozwoju pomocy społecznej MOPS.

Do realizacji celów strategicznych Programu na lata 2020-2022 i ich monitoring wskazano kolejne podmioty odpowiedzialne za ich realizację:

- Zespół ds. rozwoju pomocy społecznej MOPS,
- Zespół profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Zespół pomocy psychologicznej,
- Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych,
- Zespół ds. intensywnej pracy socjalnej z rodziną .

Zgodnie z wymogiem art. 180 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej, ustalono w każdym badanym roku limit rodzin zastępczych zawodowych, który wynosił pięć. W ramach limitu dokonano przekształcenia łącznie trzech rodzin niezawodowych w zawodowe - jednej w 2019 r., dwóch w 2020 r.

W Programach określony został sposób i częstotliwość monitorowania osiągnięcia celów. Monitoring realizacji Programów miał polegać na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań programowych za każdy rok osobno, w oparciu o określony katalog wskaźników przy współpracy podmiotów zaangażowanych w realizację założonych celów. W obu Programach określono wskaźniki jakościowe, którym przypisano oczekiwane kierunki²⁶. Zgodnie z założeniami Programów, po ich zakończeniu przewidziano sporządzenie ewaluacji końcowej. Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie realizacji programów był MOPS.

(akta kontroli str. 43-84; 124-129)

W zakresie powyższego Dyrektor wyjaśniła, że z uwagi na brak wytycznych regulujących zasady tworzenia programu MOPS przyjął własny standard opracowywania tego typu dokumentu, zgodnie z którym w Programach określono wskaźniki monitoringowe.

(akta kontroli str. 85-91)

W okresie objętym kontrolą MOPS koordynował ten proces monitorowania stopnia realizacji Programów i na podstawie danych od podmiotów odpowiedzialnych (w tym własnych) przygotowywał coroczny raport z monitorowania stopnia realizacji celów. Wyniki monitorowania zawarto w trzech raportach monitoringowych odpowiednio za 2019 r., 2020 r. i 2021 r. W raportach monitoringowych²⁷, MOPS informował o stopniu realizacji zadań w oparciu o wskaźniki. Dotyczyło to zarówno wskaźników dychotomicznych (zrealizowane vs niezrealizowane), ilościowych (zakładających wzrost liczbowy), jak i jakościowych (zakładających opis realizacji danego działania) przez pracowników MOPS. Z raportu monitoringowego za 2019 r. wynikało m. in., że intensywne działania profilaktyczne podjęte wobec rodzin zagrożonych rozpadem spowodowały spadek liczby dzieci nowo umieszczanych w systemie pieczy zastępczej. W 2020 r. uruchomiono nowe mieszkanie wspierane dla osób usamodzielnianych o specjalnych potrzebach, powołano koordynatora mieszkań wspieranych w strukturze MOPS oraz zainicjowano pracę nad poradnikiem usamodzielniania.

(akta kontroli str. 130-156)

²⁶ Bez wartości docelowych wyrażonych w postaci mierzalnych mierników umożliwiających monitorowanie stopnia osiągnięcia celów (z wyjątkiem określenia limitu rodzin zawodowych).

²⁷ „Gdyński program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2017-2019” Raport monitoringowy za 2019 r., „Gdyński program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2020-2022” Raport monitoringowy za 2020 r. i „Gdyński program wspierania rodziny oraz rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2020-2022” Raport monitoringowy za 2021 r.

W 2020 r. MOPS przygotował Raport z ewaluacji końcowej po zakończeniu Programu na lata 2017-2019. Raport ten zgodnie z założeniem Programu powinien zostać sporządzony przez niezależny podmiot zewnętrzny. Dyrektor MOPS wyjaśniła, z uwagi na ogłoszenie stanu pandemii w roku 2020 – odstąpiono od wyłonienia podmiotu zewnętrznego i raport ewaluacyjny został finalnie przygotowany przez pracownika MOPS z kierunkowym wykształceniem socjologicznym i doświadczeniem w realizacji badań ewaluacyjnych.

(akta kontroli str. 124-129)

W raporcie z ewaluacji końcowej dokonano oceny stopnia realizacji działań i osiągniętych wskaźników. Badanie wykazało, że zrealizowane zostały wszystkie cele szczegółowe²⁸ i osiągnięto wszystkie zakładane rezultaty. Zdiagnozowano bariery²⁹ w gdyńskim systemie wsparcia rodzin i pieczy zastępczej, które dokument na następną perspektywę programową objął swoim zakresem. Raport zawierał wnioski i rekomendacje, z których wynikało, że realizacja programu w zakresie profilaktycznej pracy z rodzinami skutecznie pozwoliła wyhamować napływ nowych dzieci do pieczy zastępczej. Wypracowano dobre praktyki w obszarze wsparcia dziecka, uwzględniające indywidualne potrzeby zarówno dziecka jak i rodziny³⁰. W raporcie ewaluacyjnym rekomendowano dalszą pracę w zakresie działań profilaktycznych i reintegracyjnych.

(akta kontroli str. 157-180)

W badanym okresie MOPS koordynował realizację Programu na lata 2017-2019 oraz 2020-2022, nie tylko w zakresie okresowego zbierania danych z realizacji, ale również w zakresie bieżącej realizacji zadań.

W tym zakresie Dyrektor wyjaśniła że, kierownicy podmiotów odpowiedzialnych za bezpośrednią realizację działań i monitoring celów szczegółowych brali czynny

²⁸ W zakresie celu nr 1. podniesienia adekwatności działań systemu wsparcia i rozwijanie oferty dostępnych usług na rzecz rodzin i pieczy zastępczej; wskazano 22 przykłady miejskiej oferty o charakterze profilaktycznym skierowanej do rodzin zagrożonych rozpadem. Zanotowano spadek dzieci trafiających do pieczy zastępczej w porównaniu z rokiem 2017, spadła natomiast liczba dzieci które powróciły do rodzin naturalnych. Wzrosła kompleksowa oferta usług terapeutycznych obejmujących wszystkich członków rodziny. W zakresie celu nr 2. podniesienia adekwatności działań na rzecz skuteczniejszego i efektywniejszego procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo wychowawcze i rodziny zastępczej; powołano w strukturze MOPS koordynatora działań procesów usamodzielniania, ustalono w formie dokumentu warunki brzegowe dla funkcji zawodowego opiekuna osoby usamodzielnianej, w 2019 r. zatrudniono 7 takich osób w MOPS, zatrudniono także zawodowego opiekuna osób usamodzielnianych. W 2019 r. odbyło się 35 spotkań multidyscyplinarnych zespołów opracowujących plany pracy z osobą usamodzielnianą, u której występują deficyty. Z trzech w 2018 do 11 w 2019 wzrosła liczba przygotowanych planów dla osób usamodzielnianych z deficytami. Wzrost dostępności ofert wsparcia specjalistycznego dla osób usamodzielnianych.

W zakresie celu nr 3 udoskonalania systemu diagnozy potrzeb oraz wypracowanie mechanizmów do systematycznej i kompleksowej oceny działań: opracowano raport diagnozujący potrzeby usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej a także wychowanków MOW, MOS oraz zakładów poprawczych. Opracowano w formie dokumentu koncepcję w zakresie dostępności ofert wsparcia w odniesieniu do potrzeb poszczególnych grup odbiorców oraz opracowano w formie dokumentu koncepcję ewaluacji w zakresie uczestnictwa zespołów multiprofesjonalnych w realizacji planów na rzecz rodzin.

²⁹ Jako bariery wskazano: ograniczona dostępność do usług w zakresie zdrowia psychicznego dla grup o specjalnych potrzebach, skuteczność i efektywność procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, MOW-y, MOS-y i zakłady poprawcze, w szczególności z grup o specyficznych potrzebach wynikających ze stanu zdrowia psychofizycznego oraz działania profilaktyczne na rzecz dwóch grup docelowych: rodzin na wczesnym etapie kryzysu oraz młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.

³⁰ Wśród dobrych praktyk w Raporcie wskazano m. in. sposób w jaki Miasto zachęcało kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka, oferując pomoc fakultatywną, nie tylko w wymiarze finansowym ale również wsparcia psychologicznego i pomocy przy opiece nad dziećmi. Standardowym działaniem stało się udzielanie pomocy fakultatywnej w postaci świadczenia na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka wszystkim wnioskującym rodzinom oraz rodzinnym domom dziecka. W szczególnych sytuacjach losowych, które mogą mieć wpływ na jakość funkcjonowania, rodziny zastępcze, mogły również liczyć na pomoc ze strony Miasta.

udział w pracach grupy roboczej wypracowującej zapisy programowe wskazujące jakie działania będą realizowane. W zakresie realizacji obu Programów, pozostawali oni w bieżącym kontakcie zarówno z Zarządem MOPS, jak i innymi jednostkami organizacyjnymi MOPS Gdynia i Gminy Miasta Gdynia, np. brali udział w comiesięcznych protokołowanych zebraniach kadry kierowniczej odbywających się w MOPS. Ww. spotkania służyły identyfikowaniu barier, planowaniu i podsumowywaniu działań w obszarze pomocy społecznej, w tym obszarze wsparcia rodziny i rozwoju zastępczej. Podmioty wymienione w Programach jako realizatorzy działań, przekazywały MOPS jako koordynatorowi, w trybie rocznym, dane dotyczące realizacji Programów, przy okazji przygotowywania corocznego sprawozdania z działalności MOPS Gdynia.

(akta kontroli str.180-211, 474-503)

2. Organizacja pieczy zastępczej w powiecie

2.1. MOPS został wyznaczony na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gdyni zarządzeniem³¹ Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 18 maja 2021 r. Zarządzenie zostało wydane jako realizacja wniosku pokontrolnego Wojewody Pomorskiego, po kontroli realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co opisano szerzej w punkcie 7.5 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. MOPS realizował zadania na podstawie Statutu³², który określał zakres działalności i organizację od 2006 r.

(akta kontroli str. 212,474-503)

2.2. W MOPS od dnia 1 stycznia 2012 r. utworzono³³ Zespół ds. Pieczy Zastępczej, który w 2014 r. zmienił nazwę na Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Zarządzeniem nr 8/2016³⁴, Dyrektor MOPS pomimo braku formalnego wyznaczenia na organizatora pieczy zastępczej upoważniła do wykonywania zadań organizatora kierownika Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Wojewoda Pomorski zwrócił uwagę, że niewłaściwe i niezgodne z zapisami ustawy było imienne upoważnienie osoby do wykonywania ww. zadań.

(akta kontroli str. 230-236)

2.3. Na koniec każdego z poszczególnych lat okresu objętego kontrolą funkcjonowało odpowiednio: 212, 202 i 199 form rodzinnej pieczy zastępczej ogółem, z tego:

- rodziny zastępcze spokrewnione: 141, 133 i 125;
- rodziny zastępcze niezawodowe: 46, 42, 44;
- rodziny zastępcze zawodowe 14, 18, 18;
- rodzinne domy dziecka: 11, dziewięć, 12.

Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w badanym okresie była stała i wynosiła 10.

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że w latach 2019–2021 wzrosła liczba zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Było to wynikiem pracy w kierunku zapewnienia dzieciom opieki w rodzinach profesjonalnie przygotowanych do sprawowania zindywidualizowanej formę opieki.

MOPS podejmował działania na rzecz zwiększenia liczby zawodowych rodzin zastępczych, w tym celu prowadził kampanie, w ramach których popularyzował

³¹ Zarządzenie nr 3667/21/VIII/R Prezydenta Miasta Gdyni w sprawie wyznaczenia organizatora pieczy zastępczej.

³² Załącznik do Uchwały nr XLIV/1051/06 Rady Miasta Gdyni z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Gdyni wraz z późniejszymi zmianami (opublikowany w Dz. Urz. Woj. Pom. z 2018 r. poz. 439)

³³ Zarządzenie nr 31/11 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni z dnia 29.12.2011 r. w sprawie: utworzenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Gdyni Zespołu ds. Pieczy Zastępczej.

³⁴ Zarządzenie nr 8/2016 Dyrektora MOPS w Gdyni z dnia 9 lutego 2016 r. w sprawie udzielenia upoważnienia do wykonywania zadań organizatora Rodzinnej pieczy zastępczej.

wiedzę o rodzicielstwie zastępczym, np. corocznie podczas imprezy miejskiej pn. Memoriał Franciszki Cegielskiej rozdawane były ulotki. Publikowano ogłoszenia o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych poprzez profil na Facebooku oraz w publikacji „Ratusz” Informacje Rady i Prezydenta Gdyni, jak również organizowano własne akcje promocyjne, podczas których osoby zainteresowane mogły uzyskać niezbędne informacje.

(akta kontroli str. 16-26, 213-220, 237-270, 809-823)

2.4.-2.5. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą umieszczono w pieczy zastępczej odpowiednio 93, 61 i 105 dzieci. Jednocześnie liczba dzieci, które opuściły pieczę zastępczą w ciągu roku wyniosła odpowiednio 90, 92 i 96.

2.6. Na koniec każdego z badanych lat zapewniono odpowiednio 18, 10 i osiem wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.

2.7. Na dzień 31 grudnia każdego z badanych lat w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało odpowiednio: 324, 310 i 309 dzieci, w tym:

- w rodzinach zastępczych spokrewnionych: 170, 154, 143;
- w rodzinach zastępczych niezawodowych: 59, 54, 60;
- w rodzinach zastępczych zawodowych: 30, 40, 23;
- w rodzinnych domach dziecka: 65, 62, 83.

2.8. Na koniec każdego z poszczególnych lat w pieczy zastępczej przebywało łącznie 1 232 dzieci z terenu Miasta Gdyni z tego w 2019 r. – 426, w 2020 r. – 401 i 2021 r. – 405.

2.9. W latach 2019-2021 powstały odpowiednio 24, 21 i 26 formy rodzinnej pieczy zastępczej, i tak:

- rodziny zastępcze spokrewnione: 17, 10, 15,
- rodziny zastępcze niezawodowe: sześć, siedem, sześć,
- rodziny zastępcze zawodowe: jedna, cztery, dwie,
- rodzinne domy dziecka: trzy w 2021 r.

W tym samym okresie liczba rozwiązanych form rodzinnej pieczy zastępczej wyniosła 28 w 2019 r., 31 w 2020 r. i 26 w 2021 r., w tym:

- rodziny zastępcze spokrewnione: 17, 19, 20,
- rodziny zastępcze niezawodowe: dziewięć, 10, cztery,
- rodziny zastępcze zawodowe: jedna w 2019 r. i dwie w 2021 r.
- rodzinne domy dziecka: jeden w 2019 r. i dwa w 2020 r.

Z badań ankietowych siedmiu z 20 zaproszonych do badania rodzin, które zrezygnowały z pełnienia funkcji rodzin zastępczych wynikało, że spośród przyczyn, które wpłynęły na ich decyzje, trzy wymieniły: usamodzielnienie się dziecka (z tego jedna rodzina wskazała również stan zdrowia, a jedna rodzina przyjęła pod opiekę kolejne dziecko o szczególnych potrzebach). Dwie rodziny jako przyczynę wskazały problemy opiekuńczo wychowawcze, jedna rodzina podjęła decyzję o podjęciu pracy jako rodzina zastępcza w innym mieście, jedna rodzina została rozwiązana ponieważ dziecko wróciło do rodziny naturalnej.

(akta kontroli str. 16-26)

2.10. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że okresie objętym kontrolą czworo dzieci ze specjalnymi potrzebami nie mogło znaleźć miejsca w zawodowej specjalistycznej rodzinie zastępczej zatrudnionej w Gdyni. W związku z tym dla tych dzieci poszukiwano miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie całego kraju. Mimo rozesłanych zapytań drogą mailową nie otrzymano żadnej pozytywnej odpowiedzi. Dzieci trafiły do pieczy instytucjonalnej w Gdyni.

2.11. W okresie objętym kontrolą MOPS podpisał łącznie trzy umowy przekształcając rodziny niezawodowe w zawodowe - jedną w 2019 r. i dwie w 2020 r.

(akta kontroli str. 16-26, 213-220, 1032-1037)

2.12. W latach 2019-2021 zatrudnionych było po 15 koordynatorów w każdym roku. W żadnym z badanych okresów liczba przypadających na koordynatora rodzin nie przekraczała limitu 15 rodzin wynikającego z art. 77 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej. Z rocznych sprawozdań z pracy koordynatorów pieczy zastępczej wynikało, że w badanym okresie złożono zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do właściwej prokuratury w związku z podejrzeniem stosowania przemocy wobec dzieci (w 2019 r. i 2020 r. po 2 i w 2021 r. – 5) oraz o podejrzeniu nadużyć seksualnych wobec dzieci (w 2019 r. - 6 i 2021 – 1).

Dyrektor wyjaśniła, że wymienione w sprawozdaniu przypadki dotyczyły zarówno zgłoszeń dokonanych przez Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, ale także sytuacji kiedy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej powziął taką informację o zgłoszeniu faktu do organu ścigania przez rodzica zastępczego lub inną placówkę, zespół. W większości zgłoszonych przypadków sytuacja dotyczy przemocy jakiej doświadczały dzieci w przeszłości nie będąc jeszcze w rodzinie zastępczej. Informacje te stanowiły podstawę zawiadomienia prokuratury lub policji. W wyniku takich działań wstrzymywano urlopowania, a dzieci trafiały na diagnozę do psychologa, którego zadaniem było potwierdzić lub wykluczyć prawdopodobieństwo stosowania wobec dziecka przemocy. Ponadto po diagnozie, jeżeli prawdopodobieństwo doświadczania przemocy się potwierdziły rodziny zastępcze otrzymywały propozycję terapii dla dzieci.

(akta kontroli str. 221-229)

2.13.-2.14. Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że w okresie objętym kontrolą nie zwracała się do Prezydenta Miasta Gdynia o zwiększenie liczby etatów dla koordynatorów, ponieważ nie zaistniała taka konieczność.

(akta kontroli str. 213-220)

2.15.-2.16. W MOPS uruchomiono wszystkie formy wsparcia przewidziane w ustawie o pieczy zastępczej. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymywały świadczenia obligatoryjne, również w określonych sytuacjach skorzystały ze wsparcia fakultatywnego, na przykład dzieci umieszczone w zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka otrzymywały dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Warunkiem otrzymania takiej pomocy było złożenie wniosku przez rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka.

W latach 2019-2020 rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka korzystały ze wszystkich oferowanych form wsparcia merytorycznego. Trzy najczęściej wybierane formy wsparcia, z których korzystały rodziny w tym okresie to:

- pomoc koordynatora: skorzystało odpowiednio 207, 208 i 200 rodzin,
- porady i terapia psychologiczno-pedagogiczna: 207, 208, 200 rodzin,
- poradnictwo przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu – superwizja: 80, 80, 78 rodzin.

Najmniej chętnie wybierane formy wsparcia to:

- korzystanie z pomocy wolontariuszy: pięć, cztery i dziewięć rodzin,
- korzystanie ze wsparcia rodziny pomocowej: 11, sześć i dziewięć rodzin,
- udział w grupie wsparcia: 21, 17, 13.

(akta kontroli str. 27, 213-220)

2.17. Dostępne w Gdyni formy rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 – 2021 były adekwatne w stosunku do potrzeb występujących w tym zakresie. W kontrolowanym okresie w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej nie wystąpiły przekroczenia limitów dotyczących umieszczeń dzieci. Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka posiadały wolne miejsca. Nie wystąpiły przypadki, w których ze względu na brak miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej dzieci umieszczane były w pieczy instytucjonalnej z naruszeniem standardu wieku lub liczby wychowanków.

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że w celu zapewnienia adekwatności form rodzinnej pieczy zastępczej do potrzeb w tym zakresie, w tym dla małych dzieci, w 2021 r. MOPS utworzył rodzinę zastępczą pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinny dom dziecka dedykowanych dla małych dzieci, a dla dzieci starszych zawiązano nową zawodową rodzinę zastępczą oraz przekształcono dwie zawodowe rodziny w rodzinne domy dziecka zwiększając jednocześnie ilość umieszczonych w tych rodzinach dzieci.

(akta kontroli str. 213-220)

3. Dobór rodzin i szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka

3.1.-3.2. W poszczególnych latach 2019-2021 kolejno 45, 23 i 28 rodzin (lub osób samotnych) na terenie miasta Gdyni zgłosiło chęć do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, z tego:

- 37, 22 i 13, tj. 82%, 96% i 46% zostało przeszkolonych w tym zakresie, a osiem, jedna i 15, tj. 18%, 4% i 56% nie, z powodu niezłożenia dokumentów dotyczących okoliczności, o których mowa w art. 42 ustawy o pieczy zastępczej, pomimo pobrania formularza zgłoszeniowego i uzyskania szczegółowych informacji na temat procedury kwalifikowania kandydatów na rodziców zastępczych³⁵, braku zgody na pełnienie funkcji rodziny zastępczej współmałżonka osoby, która zgłosiła taką chęć³⁶, zgłoszenia się rodzin już przeszkolonych, ponieważ w przeszłości były rodzinami zastępczymi³⁷, braku predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej³⁸, nieukończenia szkolenia z powodu konieczności przeprowadzenia ponownej diagnozy motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej³⁹ lub ukończenia szkolenia w 2022 r.⁴⁰,
- 12, cztery i pięć, tj. 32%, 18% i 38% z przeszkolonych zostało zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a 25, 18 i osiem, tj. 68%, 82% i 62% nie, ponieważ MOPS nie mógł im wydać zaświadczeń kwalifikacyjnych, gdyż były rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, przeszkolonymi w trybie indywidualnym, którym nie wydaje się zaświadczeń kwalifikacyjnych⁴¹ lub nie były mieszkańcami Miasta Gdyni, zatem o takie zaświadczenie musiały wystąpić w powiecie właściwym ze względu na swoje miejsce zamieszkania.

(akta kontroli str. 16-39, 884-903)

³⁵ Przez dziewięć rodzin.

³⁶ Przez jedną osobę.

³⁷ Przez sześć rodzin.

³⁸ Przez dwie rodziny (lub osoby).

³⁹ Przez jedną rodzinę.

⁴⁰ Przez pięć rodzin.

⁴¹ Zgodnie z art. 45 ustawy o pieczy zastępczej na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1, organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42.

3.3. W latach 2019-2021 obowiązywał program szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej zatwierdzony decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 kwietnia 2014 r., a następnie program zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją z dnia 3 kwietnia 2019 r. Programy zatwierdzono na okres pięciu lat (art. 44 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej). Zostały przygotowywane i realizowane na podstawie obowiązującego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej⁴² zawierającego m.in. minimum programowe szkoleń dla osób zainteresowanych prowadzeniem rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka lub placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

(akta kontroli str. 900-922)

3.4. Rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka i pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej zawierał dane wymienione w art. 46 ust. 2 ww. ustawy. Dane z rejestru były aktualizowane oraz przekazywano je do właściwego sądu, zgodnie z art. 46 ust. 4 powyższej ustawy.

(akta kontroli str. 900-903, 923-936)

3.5.-3.8. Na podstawie próby badawczej 10 rodzin (czterech rodzin zastępczych niezawodowych, czterech rodzin zastępczych zawodowych i dwóch rodzinnych domów dziecka) ustalono, że:

- średnio procedura od zgłoszenia akcesu przez rodzinę do zakwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej trwała około 322 dni (najkrótszy okres jej trwania wynosił 104 dni, a najdłuższy 693 dni). Na najdłużej trwającą procedurę – jak wynikało z wyjaśnień Dyrektor MOPS – wpłynęło opóźnienie w przekazaniu przez kandydatów dokumentacji niezbędnej do dokonania wstępnej akceptacji na szkolenie oraz wydłużony okres szkolenia w uwagi na pandemię⁴³;
- w pięciu przypadkach (czterech rodzinach zastępczych niezawodowych i jednej rodzinie zastępczej zawodowej) dziecko umieszczono u kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, tj. osób niespełniających warunku odbycia niezbędnego szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej. W przypadku trzech kandydatów czas od umieszczenia dziecka w rodzinie do skierowania na szkolenie nie był dłuższy niż sześć miesięcy (wynosił siedem dni, 66 dni i 81 dni), w jednym był dłuższy niż sześć miesięcy (wynosił 196 dni), a w jednym dziecko umieszczono w rodzinie zastępczej po skierowaniu kandydata na szkolenie i w trakcie jego trwania. W trzech przypadkach kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej kandydaci uzyskali przed upływem sześciu miesięcy od umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej (54, 155 i 163 dnia), a w dwóch po upływie sześciu miesięcy (204 i 293 dnia) i po uprawomocnieniu się postanowienia sądu w sprawie powierzenia pełnienia funkcji rodziny zastępczej (183 i 272 dnia). W przypadku jednej rodziny, gdy kandydaci uzyskali

⁴² Dz. U. Nr 274, poz. 1620.

⁴³ Pełna powyższa procedura kwalifikacyjna (od zgłoszenia do procesu kwalifikacji do wpisania do rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej) dotyczyła łącznie pięciu rodzin zastępczych (czterech niezawodowych i jednej zawodowej). W pozostałych pięciu przypadkach (dotyczących trzech rodzin zastępczych zawodowych i dwóch rodzinnych domów dziecka) nastąpiło przekształcenie, z tego trzech rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe i dwóch rodzin zastępczych zawodowych w rodzinne domy dziecka, w przypadku, których – jak wynika z wyjaśnień Dyrektor MOPS – akces dotyczący szkolenia uzupełniającego w zakresie rozszerzenia kwalifikacji składany był ustnie, ponieważ aktywnie pełniły funkcję rodzin zastępczych, posiadały aktualne zaświadczenia lekarskie, opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zatem kandydaci nie dostarczali dokumentacji przed szkoleniem uzupełniającym, zgodnie z obowiązującą procedurą.

- kwalifikację po upływie sześciu miesięcy od umieszczenia u nich dziecka sąd powierzył jej pełnienie funkcji rodziny zastępczej do czasu zakończenia postępowania, a MOPS informował sąd o przebiegu tego postępowania. Natomiast w przypadku drugiej rodziny sąd umieścił u niej dziecko na okres sześciu miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, a następnie przedłużył ten okres. Zatem nie zdarzyła się sytuacja, że w związku z nieotrzymaniem zaświadczenia kwalifikacyjnego w ciągu sześciu miesięcy⁴⁴ dziecko zostało odebrane lub przeniesione do innej rodziny;
- kwalifikowanie i dobór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka dokonywane były zgodnie z:
 - o procedurami określonymi w ustawie o pieczy zastępczej, tj. na podstawie świadectwa ukończenia szkolenia zorganizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 44 ust. 1 ww. ustawy), poprzedzonego wstępną akceptacją dokonaną na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 tej ustawy⁴⁵ lub oceną pod względem spełniania ww. warunków⁴⁶ (art. 43 ww. ustawy)⁴⁷, ustalenia istnienia okoliczności, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 tej ustawy na podstawie przeprowadzonej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej (art. 42 ust. 7 ww. ustawy)⁴⁸. Zgodnie z art. 45 tej ustawy, na wnioski kandydatów wydano zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2,
 - o wewnętrznymi regulacjami⁴⁹, zobowiązującymi do złożenia (poza ustawowymi wymogami) m.in. kwestionariusza zgłoszeniowego, życiorysu, aktu małżeństwa, zaświadczenia od lekarza psychiatry o braku przeciwwskazań do opieki nad dzieckiem oraz opinii ze szkoły o dzieciach biologicznych kandydata;
 - o wszyscy kandydaci spełniali warunki określone w art. 42 ust. 1-3 ustawy o pieczy zastępczej⁵⁰;
 - szkolenia kandydatów były przeprowadzane na podstawie aktualnie zatwierdzonych programów;
 - wszystkie rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka zostali prawidłowo uwzględnieni w rejestrze danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, tj. w rejestrze zawarto dane, o których mowa w art. 46 ust. 2

⁴⁴ Zgodnie z art. 112⁵ § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) – dalej: "Kodeks rodzinny i opiekuńczy" jeżeli jest to uzasadnione dobrem dziecka sąd może tymczasowo, nie dłużej jednak niż na sześć miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom albo osobie niepozostającej w związku małżeńskim, którzy nie są wstępnymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń, określonego w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących rodzin zastępczych.

⁴⁵ Dotyczy czterech spraw/rodzin procedowanych według stanu prawnego obowiązującego od 19 września 2014 r.

⁴⁶ Dotyczy jednej sprawy/rodziny procedowanej według stanu prawnego obowiązującego od 1 stycznia 2012 r. do 18 września 2014 r.

⁴⁷ Dotyczy pięciu kandydatów objętych pełną procedurą kwalifikacyjną.

⁴⁸ Jw.

⁴⁹ Zarządzeniem Nr 16/2014 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie: wprowadzenia Procedury kwalifikowania kandydatów na szkolenia dla rodzin zastępczych obowiązującym od 22 lipca 2014 r. do 8 listopada 2016 r. (dotyczy dwóch spraw/rodzin) i Zarządzeniem Nr 30/2016 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni z dnia 9 listopada 2016 r. w sprawie: wprowadzenia Procedury kwalifikowania kandydatów na szkolenia dla rodzin zastępczych obowiązującego od 9 listopada 2016 r. (dotyczy trzech spraw/rodzin).

⁵⁰ Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że w okresie objętym kontrolą sześciu kandydatów/rodzin nie spełniało wszystkich warunków określonych w art. 42 ust. 1-3 ww. ustawy. Żadna z tych rodzin nie otrzymała wstępnej akceptacji na szkolenie, z tego trzy z uwagi na to, iż były karane w przeszłości, jedna z uwagi na niskie kompetencje do bycia rodziną zastępczą i dwie z powodu niewłaściwej motywacji. Niemniej jednak, ponieważ zostały ustanowione rodzinami zastępczymi przez sąd zostały dopuszczone do szkoleń (zgodnie z opinią prawną radcy prawnego MOPS)

ustawy o pieczy zastępczej, w tym dane niezbędne do stwierdzenia, że osoba może sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem, wynikające z zaświadczenia lekarskiego oraz opinii, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5 (w aktach rodzin znajdowały się zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia wystawione przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej – stwierdzające brak przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz opinie o posiadanych predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka – wystawioną przez psychologa – potwierdzające posiadanie predyspozycji i motywacji). Dane w rejestrze aktualizowano.

(akta kontroli str. 923-1031)

4. Zawieranie umów z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka

4.1. W poszczególnych latach 2019-2021 umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka zawarto z odpowiednio: jedną, czterema i pięcioma rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka, z tego z jedną, czterema i dwoma rodzinami zastępczymi zawodowymi i trzema (w 2021 r.) prowadzącymi rodzinny dom dziecka.

Jak wynikało z wyjaśnień Dyrektor MOPS zawarcie w 2021 r. trzech umów z prowadzącymi rodzinny dom dziecka przy braku takich umów w 2019 r. i 2020 r., wynikało z przekształcenia w takie domy dwóch rodzin zastępczych zawodowych i utworzenia jednego nowego domu w 2021 r., natomiast w 2019 r. i 2020 r. żadna z rodzin zastępczych nie wyraziła akcesu przekształcenia w taki dom.

(akta kontroli str. 16-39, 927-932, 1032-1037)

4.2. W poszczególnych latach objętych kontrolą limit rodzin zastępczych zawodowych, wynikający z art. 180 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej, określony w trzyletnim powiatowym programie dotyczącym rozwoju pieczy zastępczej wynosił pięć, a jego realizacja, tj. liczba rodzin zastępczych niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka przekształconych w rodziny zastępcze zawodowe i utworzonych rodzin zastępczych zawodowych wyniosła w 2019 r. – jedna, w 2020 r. – cztery i w 2021 r. – trzy (ponadto dwie zawodowe rodziny zastępcze zostały przekształcone w rodzinne domy dziecka zwiększając tym samym liczbę przyjmowanych dzieci).

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że rozwój zawodowych form pieczy zastępczej przypadający na okres kontroli wynikał z liczby chętnych kandydatów, którzy mimo trudnego okresu pandemii zadeklarowali chęć współpracy oraz z potrzeb miasta wynikających z kwalifikacji dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej do pieczy rodzinnej. Ponadto z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że limit oznacza iż miasto Gdynia określiło sobie w ten sposób ostateczną liczbę rodzin jaką mogło przekształcić w danym roku biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz możliwości finansowe. Określony limit nie oznaczał, że taką liczbę rodzin musiano przekształcić, gdyż w kontrolowanych latach do Dyrektora MOPS wpłynęły jedynie trzy wnioski dotyczące przekształcenia rodziny niezawodowej w zawodową i wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że warto nadmienić, że we wszystkich trzech kontrolowanych latach Miasto Gdynia zadbało o rozwój zawodowych form pieczy zastępczej poprzez podpisanie umów z rodzinami będącymi kandydatami na zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zgodnie z art. 55 ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 16-39, 1032-1037)

4.3. Spośród objętych badaniem umów dotyczących łącznie sześciu rodzin (czterech rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących dwa rodzinne domy dziecka)⁵¹:

- z trzema rodzinami zastępczymi zawodowymi zawarto umowy w trybie przekształcenia z rodziny zastępczej niezawodowej, z tego z jedną rodziną umowę zawarto na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej, ponieważ posiadała co najmniej trzyletnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, a z dwoma na podstawie art. 54 ust. 2 tej ustawy, ponieważ takiego doświadczenia nie posiadały,
- z jedną rodziną zastępczą zawodową umowę zawarto jako z kandydatem⁵² spełniającym warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej na podstawie art. 55 ust. 1 ww. ustawy,
- z osobami prowadzącymi obydwie rodzinne domy dziecka umowy zawarto w trybie przekształcenia z rodziny zastępczej zawodowej na podstawie art. 61a ust. 2 ww. ustawy.

Wszystkie powyższe umowy zawierały elementy wymagane przepisami ustawy o pieczy zastępczej, z tego w umowach:

- ze wszystkimi rodzinami zastępczymi zawodowymi zawarto elementy, o których mowa w art. 54 ust. 3 pkt 1-4, 6, 9-15 tej ustawy, a ponadto w umowach:
 - z trzema rodzinami zawarto element, o którym mowa w art. 54 ust. 3 pkt 5 ww. ustawy, tj. liczbę dzieci powierzonych rodzinie zastępczej. W umowie z jedną rodziną nie zawarto takiego elementu, ponieważ w dniu zawarcia umowy pod opieką rodziny nie przebywało żadne dziecko,
 - z jedną rodziną element, o którym mowa w art. 54 ust. 7 ww. ustawy, tj. gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej sprawującej pieczę zastępczą. W umowach z pozostałymi trzema rodzinami, nie zawarto takiego zapisu, ponieważ z założenia nie miały pełnić takiej funkcji i nie były do niej przygotowane,
 - z trzema⁵³ rodzinami element, o którym mowa w art. 54 ust. 7a ww. ustawy, tj. gotowość do sprawowania pieczy zastępczej nad małoletnim umieszczonym w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego za zgodą sądu polskiego. W umowach z jedną rodziną nie zawarto takiego zapisu, ponieważ z założenia miała sprawować opiekę tylko nad jednym dzieckiem niepełnosprawnym o szczególnych potrzebach,
- Żadna z umów nie zawierała elementu, o którym mowa w art. 54 ust. 3 pkt 8 ww. ustawy, tj. gotowości do pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego, ponieważ z założenia rodziny te nie miały pełnić takiej funkcji i nie były do niej przygotowane;
- prowadzącymi rodzinne domy dziecka, zawarto elementy, o których mowa w art. 62 ust. 2 pkt 1-16 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 1058-1060, 1063-1130)

5. Planowanie pomocy dziecku i ocena zasadności jego pobytu w pieczy zastępczej

5.1.-5.2. Na podstawie próby obejmującej 10. dzieci⁵⁴ ustalono, że dla każdego z nich opracowano plan pomocy dziecku. Plany sporządzono w terminie od czterech dni do 50 dni od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, z tego siedem

⁵¹ Spośród 10 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, objętych szczegółowym badaniem w ramach punktu 3.5.-3.8. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej (w próbie były cztery takie rodziny) nie zawiera się umowy.

⁵² Osobą, która wyraziła chęć bycia rodziną zastępczą i ukończyła wymagane przepisami tej ustawy szkolenia oraz została wpisana do rejestru osób prowadzonego przez starostę.

⁵³ W umowach zawartych po dniu wejścia w życie tego przepisu, tj. 27 sierpnia 2018 r.

⁵⁴ Po jednym z każdej z 10 uprzednio (przy realizacji punktu 3.5.-3.8. i 4.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego) badanych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

przed upływem miesiąca (od czterech do 31 dni), a trzy po upływie miesiąca (od 42 do 50 dni).

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że:

- ustawa o pieczy zastępczej nie przewidywała terminu ani czasu na sporządzenie planu pomocy dziecku,
- w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej nie zarejestrowano dotychczas potrzeby opracowania procedury/zasady sporządzania takich planów,
- w odniesieniu do objętych badaniem planów, każda sytuacja dziecka – w tym poziom wiedzy o jego sytuacji i innych licznych uwarunkowaniach: rozwojowych, zdrowotnych, rodzinnych, edukacyjnych – był bardzo różny w zależności od konkretnej sytuacji. Pozyskana wiedza o tych okolicznościach i kontekstach była składową wstępnego oglądu diagnostycznego dziecka na bazie czego wypracowywane były konkretne zapisy planu pomocy,
- na czas najkrócej trwającej procedury opracowania planu (cztery dni) wpływ miało to, iż plan powstał przy współpracy z opiekunem zastępczym, który posiadał obszerną wiedzę na temat dziecka, znał zasoby, potrzeby i zakres pracy z dzieckiem. Ponadto oprócz wiedzy prowadzącej rodzinny dom dziecka, istniała szczegółowa dokumentacja dziecka z wcześniejszego miejsca pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-terapeutycznej, a umieszczenie w rodzinie zastępczej nastąpiło na podstawie postanowienia sądu z trybem natychmiastowej wykonalności (z uwagi na brak osób, które mogłyby złożyć odwołanie do wydanego postanowienia),
- na czas najdłużej trwającej procedury (50 dni) wpływ miał głównie okres oczekiwania na uprawomocnienie się i otrzymanie postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, co trwało ponad miesiąc od daty wydania postanowienia (w postanowieniu nie wskazano jego natychmiastowej wykonalności).

(akta kontroli str. 942-945, 1131-1132, 1154-1170)

5.3-5.14. Na podstawie kontroli 10 planów pomocy⁵⁵ ustalono, że:

- podlegały systematycznej ocenie – w terminach posiedzeń Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka. Plany nie były aktualizowane ani modyfikowane, gdyż zgodnie z ocenami ich realizacji nie wymagały dokonywania zmian. W przypadku jednego planu, z jednej z ocen jego realizacji wynikała konieczność podjęcia dodatkowych działań – wskazano w niej potrzeby, planowane działania i osoby odpowiedzialne;
- nie wskazano w nich osób i instytucji zaangażowanych w realizację planu. Niemniej jednak z zobowiązań określonych w planach wynikało, że takimi osobami była rodzina zastępcza i koordynator, a w ocenach ich realizacji (z jednym wyjątkiem, o którym mowa w powyższym tiret, gdzie wskazano na konieczność podjęcia dodatkowych działań) wskazano, że były realizowane zgodnie z ustaleniami i nie wymagały dokonywania zmian. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że ustawa o pieczy zastępczej nie precyzuje osób i instytucji zaangażowanych w realizację planu. Ponadto wyjaśniła, że osoby i instytucje zaangażowane w realizację planu złożyły podpis na planie, a z ocen realizacji planów wynikało, że rodziny zastępcze i koordynatorzy wywiązywali się ze zobowiązań w nich zawartych, na co wskazują zapisy w ocenie realizacji planu pomocy dziecku – „plan pomocy dziecku jest realizowany zgodnie z ustaleniami - nie wymaga dokonywania zmian”;

⁵⁵ Po jednym dla każdego dziecka, o którym mowa w pkt 5.1-5.2.

- plany były zindywidualizowane (precyzyjnie odnosiły się do problemów i celów pracy z dzieckiem – celu głównego⁵⁶ i celów szczegółowych⁵⁷). Plany odnosiły się (w zależności od potrzeb) m.in. do sytuacji zdrowotnej, szkolnej, kontaktów z rodziną naturalną, wspierania rozwoju społeczno-emocjonalnego, rozwijania zainteresowań, organizacji czasu wolnego, wzmocnienia samooceny i kształtowania prawidłowych zachowań, współpracy rodziny zastępczej z instytucjami oraz wprowadzania w proces usamodzielnienia małoletniego;
- wszelkie działania określone w planach pomocy dziecku uwzględniały zadania pieczy zastępczej określone w art. 33 ustawy o pieczy zastępczej i były tożsame z celem głównym planu,
- plany zostały przygotowane przez koordynatora, we współpracy z odpowiednią rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a w przypadku sześciorga dzieci/rodzin również z podmiotem organizującym pracę z rodziną, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej⁵⁸. W przypadku czworga dzieci/rodzin nie było możliwości ustalenia podmiotu organizującego pracę z rodziną⁵⁹. Potwierdzeniem współpracy w przygotowaniu planu było złożenie na nim podpisu⁶⁰. Z wyjaśnień Dyrektora MOPS wynikało, że plany opracowano razem z rodziną zastępczą osobiście bądź telefonicznie oraz z podmiotem organizującym pracę z rodziną w trakcie kontaktu telefonicznego oraz na podstawie współpracy polegającej na stałej wymianie informacji telefonicznie i pisemnie (poprzez kierowanie próśb o wgląd w aktualną sytuację rodziny i otrzymywanie informacji w tym zakresie). Z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego lub epidemię normą było nawiązywanie kontaktu zdalnego z osobami i podmiotami, z którymi współpracowano przy opracowywaniu planów;
- w planach nie określono oczekiwanych efektów i nie wskazano osób odpowiedzialnych za ich realizację. Natomiast w ocenach realizacji planów odnoszono się do realizacji poszczególnych celów szczegółowych. Dyrektor MOPS wyjaśniła, że ustawa o pieczy zastępczej nie precyzuje zawierania oczekiwanych efektów w planie pomocy dziecku, natomiast były one zawarte w ocenie realizacji planu, a osoby odpowiedzialne podpisały pod planem;
- kontakty koordynatorów z rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka był systematyczny (kontakt osobisty i telefoniczny, poprzez komunikatory

⁵⁶ Celem głównym w większości, tj. sześciu planach było zapewnienie opieki zastępczej lub długoterminowej opieki zastępczej (z uwagi na brak możliwości powrotu do rodziców naturalnych, którzy zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej i/lub byli niepełnosprawni, brak było możliwości ustalenia ich adresu pobytu lub nieobecność w miejscu zamieszkania i brak możliwości dokonania oceny ich sytuacji, a ponadto dzieci nie zostały zakwalifikowane do przysposobienia). W dwóch planach celem głównym był pobyt w pieczy zastępczej do momentu usamodzielnienia (dzieci w dniu opracowania planu miały po 15 lat, brak było ich rodziców biologicznych, zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej lub ograniczono im tą władzę, nie zostały zakwalifikowane do przysposobienia). W dwóch planach celem głównym był pobyt dziecka w rodzinie do momentu ustania przyczyny jego umieszczenia (dzieci umieszczono w pieczy zastępczej w lipcu 2019 r. i w czerwcu 2021 r.) - złożono do sądu wnioski o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej. Do końca 2021 r. sytuacja prawna dzieci nie została uregulowana.

⁵⁷ Do których należało np. monitorowanie sytuacji zdrowotnej, korzystanie z poradni specjalistycznych, dbanie o rozwój psychofizyczny dziecka, monitorowanie sytuacji szkolnej, utrzymywanie kontaktu z rodziną naturalną/monitorowanie sytuacji rodziców naturalnych dziecka, wspieranie rozwoju społeczno-emocjonalnego oraz rozwijanie zainteresowań, wsparcie procesu usamodzielniania, dbanie o rozwój emocjonalny, poznawczy i społeczny dziecka, wspieranie i motywowanie na kolejnym etapie edukacji, organizowanie czasu wolnego zgodnie z zainteresowaniami i potrzebami, wzmocnienie samooceny i kształtowanie prawidłowych zachowań dziecka, współpraca rodziny zastępczej z instytucjami.

⁵⁸ Rodzinom nie został przydzielony asystent rodziny.

⁵⁹ Ze względu na brak informacji dotyczącej aktualnego miejsca pobytu rodziców naturalnych (w przypadku ojców niektórzy byli nieznani/niustaleni) – tym samym brak możliwości uzyskania informacji o jednostce pomocy społecznej i konkretnym pracowniku odpowiedzialnym za pracę z rodziną, z tego w jednym przypadku również brak jednego z rodziców z powodu jego śmierci.

⁶⁰ Podpisu takiego nie złożyła prowadząca jeden rodzinny dom dziecka z uwagi na – jak wyjaśniła Dyrektor MOPS – ograniczony kontakt w siedzibie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej spowodowany pandemią Covid oraz ze względu na chorobę prowadzącej ten dom.

- i pocztę elektroniczną, co najmniej jeden raz w miesiącu, w zależności od potrzeb rodziny);
- na posiedzenia dotyczące oceny sytuacji dziecka w każdym przypadku były zapraszane i brały w nich udział osoby wymienione w art. 130 ust. 1 pkt 1-3 i 6 ustawy o pieczy zastępczej, tj. rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka⁶¹, pedagog, psycholog oraz koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto na wszystkie posiedzenia zapraszany był przedstawiciel ośrodka adopcyjnego, zgodnie z art. 130 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy, niemniej jednak w żadnym przypadku pracownik takiego ośrodka nie wziął udziału w posiedzeniu. O posiedzeniach nie informowano właściwych asystentów rodziny, gdyż nie zostali ustanowieni. Zgodnie z art. 130 ust. 1 pkt 7 na posiedzenia dotyczące czworga dzieci zapraszano ich rodziców/rodzica⁶² (w przypadku dwojga brali udział w posiedzeniach, choć w jednym przypadku nie w każdym posiedzeniu⁶³), w sześciu przypadkach – nie, ponieważ zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, władza ta została ograniczona, brak było rodziny biologicznej lub nie ustalono miejsca pobytu rodzica, w tym ojciec był nieznan. Ponadto w przypadku czworga dzieci na posiedzenia zapraszano przedstawicieli ośrodka pomocy społecznej (w przypadku jednego dziecka uczestniczyli w niektórych posiedzeniach), sześciorga dzieci – zapraszano przedstawicieli instytucji oświatowych (w przypadku pięciorga uczestniczyli w niektórych posiedzeniach), a w przypadku jednego dziecka, na jedno posiedzenie zaproszono psychologa z Gdynińskiego Centrum Diagnostyki i Terapii FASD, w którym uczestniczył;
 - oceny zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej były przeprowadzane z częstotliwością wynikającą z uregulowań ustawowych, tj. w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż co sześć miesięcy, zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej⁶⁴, z wyjątkiem okresu (od 5 maja 2020 r. do 31 sierpnia 2020 r.) kiedy dokonywanie takich ocen zawieszono zarządzeniami Prezydenta Miasta Gdyni⁶⁵ na podstawie art. 15 zzzzzk ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁶⁶, co dotyczyło trzech ocen (dwójki dzieci) spośród 32 ocen;
 - po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej sformułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazał ją do właściwego sądu,
 - prawidłowo realizowano obowiązki wynikające z art. 47 ust. 6 i 7 ustawy o pieczy zastępczej, z tego:
 - w żadnym przypadku nie stwierdzono ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, zatem nie wystąpiła konieczność informowania właściwego sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, o czym mowa w art. 47 ust. 6 ww. ustawy,

⁶¹ W przypadku jednej rodziny zastępczej, jedno posiedzenie zespołu odbyło się zaocznie z uwagi na – jak wskazano w protokole z zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej – ogłoszenie stanu zagrożenia epidemicznego na terenie całego kraju i stan zdrowia prowadzącej rodzinny dom dziecka.

⁶² Drugiego rodzica nie było z powodu śmierci lub był nieznan.

⁶³ W jednym przypadku w dwóch posiedzeniach z trzech, w a w drugim w jedynym posiedzeniu.

⁶⁴ Wszystkie objęte kontrolą przypadki dotyczyły dzieci powyżej trzech lat. Żaden nie dotyczył dzieci poniżej trzech lat, w przypadku których ocena taka powinna być dokonywana w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż co trzy miesiące.

⁶⁵ Zarządzeniem Nr 2246/20/VIII/R Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie zawieszenia dokonywania ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Zarządzeniem Nr 2670/20/VIII/R Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 1 września 2020 r. w sprawie odwołania możliwości dokonywania ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

⁶⁶ t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.

- w czterech przypadkach nie wystąpiła konieczność złożenia do właściwego sądu wniosku o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, o czym mowa w art. 47 ust. 7 ww. ustawy, z tego w trzech przypadkach, ponieważ dzieci miały uregulowaną sytuację prawną, a w jednym, ponieważ powyższy przepis wszedł w życie 19 września 2014 r., tj. po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej (niemniej jednak sytuacja prawna dziecka została uregulowana wyrokiem rozwodowym z 2021 r.),
- w sześciu przypadkach na podstawie art. 47 ust. 7 ustawy o pieczy zastępczej złożono do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, z tego:
 - jeden w następnym miesiącu po upływie 18 miesięcy od dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, o których mowa w powyższym przepisie,
 - trzy przed upływem 18 miesięcy. Jak wyjaśniła Dyrektor MOPS, wnioski złożono, ponieważ rodzina naturalna nie podjęła współpracy z właściwym dla jej miejsca zamieszkania pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, nie podejmowała działań zmierzających do realnej poprawy sytuacji życiowej, która umożliwiałaby przejęcie opieki nad dzieckiem takich jak: współpraca z rodziną zastępczą, regularny kontakt z dzieckiem. Nie było pozytywnej prognozy na powrót dzieci pod opiekę rodziców naturalnych. Rodzice naturalni również nie złożyli wniosku do sądu o powrót dzieci pod ich opiekę, do czego mieli prawo od pierwszego dnia umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej,
 - dwa pomimo braku takiego obowiązku, który dotyczył dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 19 września 2014 r.⁶⁷
(akta kontroli str. 896-899, 942-945, 1131-1170)

5.15. We wszystkich objętych badaniem 10 przypadkach⁶⁸ od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok, z tego w przypadku czterech, zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy zastępczej, pozew do sądu o świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej złożył radca prawny MOPS. W pozostałych sześciu przypadkach nie było potrzeby lub obowiązku składania takiego pozwu, ponieważ w czterech przypadkach pozew złożyła rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, a w dwóch, właściwym w tej kwestii był kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie innego aniżeli Gmina Miasta Gdyni powiatu obowiązanej do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
(akta kontroli str. 1131-1132, 1171-1177, 1246-1258)

6. Dostępność i korzystanie z uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej

6.1. W latach 2019-2021 rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka byli informowani o możliwości skorzystania z przysługujących im uprawnień wynikających z ustawy o pieczy zastępczej, w tym o możliwości:

- objęcia (na ich wniosek) opieką koordynatora (art. 77 ust. 1 ww. ustawy). Informacji o takiej możliwości udzielano podczas spotkań z pracownikiem Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w czasie opiniowania kandydata, w trakcie szkolenia oraz po ustanowieniu rodziną zastępczą. Ponadto rodziny otrzymywały informacje dotyczące dyżurów i wykaz numerów psychologów, pedagogów i koordynatorów w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Opieką koordynatora

⁶⁷ Przepis art. 47 ust. 7 ustawy o pieczy zastępczej obowiązuje od dnia 19 września 2014 r.

⁶⁸ W pkt 5.1.1-5.2.

- w poszczególnych latach 2019-2021 objętych zostało 207, 208 i 200 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
- skorzystania z porad w poradni specjalistycznej oraz podjęcia terapii (art. 47 ust. 4, art. 180 pkt 7 lit. b ustawy o pieczy zastępczej). Pracownicy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej przekazywali informacje dotyczące danych teleadresowych poradni psychologiczno- pedagogicznej, właściwej dla miejsca zamieszkania rodziny zastępczej. Ponadto rodziny miały możliwość korzystania ze wsparcia sześciu psychologów zatrudnionych w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej, dwóch psychologów zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych⁶⁹ oraz funkcjonującego w strukturach MOPS Zespołu Pomocy Psychologicznej i Gdyńskiego Centrum Diagnozy i Terapii FASD. Z porad lub terapii psychologiczno-pedagogicznych w poszczególnych latach 2019-2021 skorzystały wszystkie objęte opieką koordynatora rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka – kolejno 207, 208 i 200,
 - skorzystania z innych form specjalistycznego wsparcia, np. poradni zdrowia psychicznego i uzależnień (art. 47 ust. 4 i art. 180 pkt 7 lit. b ustawy o pieczy zastępczej). Informacje w tym zakresie przekazywał koordynator i inni pracownicy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej. Wsparcie takie zapewniano poprzez funkcjonujący w strukturach MOPS Zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Zespół ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, jak również wymienione już powyższej Gdyńskie Centrum Diagnozy i Terapii FASD, świadczące usługi specjalistyczne, w tym konsultację z psychiatrą, psychologiem, rehabilitantem, neurologiem, w zakresie diagnozy i terapii dzieci oraz wsparcia rodziców zastępczych i Zespół Pomocy Psychologicznej również świadczący usługi dla takich rodzin. Ponadto dla mieszkańców, w tym rodzin zastępczych dostępna była strona „Gdynia wspiera” gdzie można było znaleźć bazę bezpłatnych form wsparcia dla osób doświadczających problemów w codziennym funkcjonowaniu⁷⁰. Z powyższych form wsparcia w latach 2019-2021 skorzystały 46, 36 i 53 rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka,
 - udziału w grupie wsparcia (art. 180 pkt 7 lit. a ustawy o pieczy zastępczej). O możliwości skorzystania z takiej formy wsparcia koordynatorzy informowali ustnie rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka. Udział w grupach wsparcia Miasto zapewniało na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych⁷¹, przez zatrudnionego w Zespole pedagoga⁷² lub w ramach współpracującej z Zespołem ds. rodzinnej pieczy zastępczej fundacji działającej na rzecz rodzicielstwa zastępczego na terenie Gdyni⁷³. W poszczególnych latach 2019-2021 w takich grupach uczestniczyły 21, 17 i 13 rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
 - zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracami gospodarczymi (art. 57 i 64 ww. ustawy). Informacji udzielano podczas szkolenia dla kandydatów oraz w rozmowach z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Z pomocy takiej skorzystało 19, 16 i 18 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka,
 - skorzystania z przerwy na wypoczynek – czasowego niesprawowania opieki (art. 69 ustawy o pieczy zastępczej), poprzez wskazanie takiego zapisu w umowie

⁶⁹ Na indywidualne konsultacje psychologiczne, na prowadzenie zajęć edukacyjno-szkoleniowych dla prowadzących zawodowe formy rodzinnej pieczy zastępczej oraz dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz na diagnozowanie dzieci, prowadzenie terapii, planowanie działań wspierających rozwój dziecka.

⁷⁰ <https://gdyniawspiera.pl/> (dostęp z 20 maja 2022 r.).

⁷¹ Dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych.

⁷² Przez około dwa miesiące (od 1 do 31 marca 2019 r. i od 1 do 26 kwietnia 2020 r.), gdy wystąpiła przerwa w obowiązywaniu umów.

⁷³ Dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

- zlecenie o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub na prowadzenie rodzinnego domu dziecka⁷⁴. Miasto umożliwiało skorzystanie z takiej pomocy poprzez umieszczanie dzieci w rodzinach pomocowych, z czego skorzystało 11, siedem i dziewięć rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
- skorzystania z pomocy wolontariuszy (art. 66 ww. ustawy) - informacji udzielano podczas szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz w formie ustnej podczas wizyt koordynatora w środowisku. Pomoc taką zapewniał funkcjonujący w strukturach MOPS w Gdyni Zespół ds. rozwoju pomocy społecznej, z czego skorzystały pięć, cztery i dziewięć rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
 - skorzystania ze wsparcia rodziny pomocowej (art. 39 ust. 2 ww. ustawy), poprzez wskazanie takiego zapisu w umowie zlecenie o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub na prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Podmioty pieczy zastępczej niezawodowe i spokrewnione były informowane o wszystkich formach pomocy podczas szkoleń dotyczących pieczy zastępczej. Również koordynatorzy w razie zdiagnozowanej potrzeby mogli na bieżąco proponować wsparcie ze strony rodziny pomocowej. Z niniejszej pomocy skorzystało 11, sześć i dziewięć rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
 - skorzystania z poradnictwa przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu (art. 76 ust. 4 pkt 14 ww. ustawy), na szkoleniach dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz w formie ustnej podczas wizyt koordynatora w środowisku. Z powodu ogłoszonej pandemii COVID – 19, nie zrealizowano planowanych wyjazdów dla rodzin zastępczych, które miały być połączone ze szkoleniami z wypalenia zawodowego. W okresie kontrolnym zapewniono rodzinom dostęp telefoniczny i poprzez komunikator ze specjalistami Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, z czego skorzystało po 80 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w 2019 r. i 2020 r. i 78 w 2021 r.,
 - skorzystania z poradnictwa prawnego (art. 76 ust. 4 pkt 10 ww. ustawy), na szkoleniach dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz w formie ustnej podczas wizyt koordynatora w środowisku. Pomoc taką zapewniono na podstawie umów cywilnoprawnych zawartych przez MOPS z radcą prawnym, z czego skorzystało 35, 18 i 22 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
 - udziału w szkoleniach (warsztatach) – art. 51 i art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy, na szkoleniach dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz w formie ustnej podczas wizyt koordynatora w środowisku. Zobowiązanie do zapewnienia możliwości korzystania ze szkoleń i innych form podnoszenia kwalifikacji zawarto również w umowach zleceniach o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub na prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W latach 2019-2021 rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka zapewniono udział w edukacyjno-szkoleniowych zajęciach prowadzonych przez psychologa zatrudnionego na podstawie umów zlecenia zawartych przez MOPS, a ponadto wszystkim rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w innych szkoleniach, z czego w poszczególnych latach 2019-2021 skorzystało 70, 19 i 28 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.
(akta kontroli str. 16-22, 40-42, 221-229, 733-808, 896-899, 1178-1197, 1201-1203)

Z badania ankietowego przeprowadzonego na próbie łącznie 20 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka (10 rodzin spokrewnionych, dwóch rodzin

⁷⁴ Niniejsza forma pomocy nie dotyczy rodzin zastępczych niezawodowych.

niezawodowych, pięciu rodzin zawodowych i trzech prowadzących rodzinny dom dziecka) z 30 zaproszonych do badania⁷⁵ wynikało, że:

- 11 (55%) respondentów nie napotkało problemów na etapie starania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej⁷⁶, a najwięcej – trzech (15%) za najbardziej uciążliwe uznało zbyt skomplikowaną i długą procedurę,
- najwięcej rodzin – 16 (80%)⁷⁷ jako element procesu przygotowawczego najbardziej przydatny wskazało przychylne nastawienie pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, następnie – 14 (70%) wyczerpującą informację na temat sprawowania pieczy zastępczej, 10 (30%) wsparcie specjalistów w procesie kwalifikacji i szkolenia, dziewięć ciekawe szkolenie prowadzone przez zespół specjalistów,
- najwięcej – 18 (90%) respondentów korzystało z pomocy koordynatora, następnie po 16 (po 80%) z porad i terapii psychologiczno-pedagogicznych i/lub brało udział w szkoleniach, 14 (70%) korzystało z poradnictwa prawnego, 11 (55%) uczestniczyło w grupach wsparcia, po sześć (po 30%) z innych form wsparcia specjalistycznego i pomocy wolontariuszy, pięć (25%) z zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracami gospodarczymi, trzy (15%) z „urlopu” – czasowego niesprawowania opieki, dwie (10%) z poradnictwa przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu, jedna (5%) korzystała ze wsparcia rodziny pomocowej,⁷⁸
- 19 (79%) respondentów raz w miesiącu odwiedzał koordynator, pięciu (21%) częściej (w zależności od potrzeb),
- 11 (55%) wskazało, że w okresie pandemii wizyty koordynatora odbywały się z mniejszą częstotliwością, sześć (30%), że nie, a trzy (15%), że trudno powiedzieć,
- 18 (86%) respondentów oceniło, że pomoc niesiona przez koordynatora była potrzebna i skuteczna,
- sześciu (30%) respondentów wskazało, że skuteczne i efektywne wykonywanie zadań związanych z pełnieniem opieki zastępczej utrudnia im niskie wynagrodzenie, czterech (20%), że niskie świadczenia podstawowe, po dwóch (po 10%), że niskie lub brak wypłaty świadczeń fakultatywnych lub roszczeniowi rodzice biologiczni/nie zrozumienie roli rodziny zastępczej w środowisku rodziny biologicznej,
- po 10 (po 50%) wskazało, jako przyczynę niskiej liczby zgłoszeń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka brak gotowości na poświęcenie własnej rodziny do celów pomocy innym i/lub niedocenienie przez instytucje publiczne potrzeby rozwoju pieczy zastępczej, dziewięć (45%) niską świadomość społeczną pełnionej funkcji przez rodziny zastępcze, siedem (35%) brak odpowiednich warunków ekonomicznych w rodzinach zainteresowanych pełnieniem opieki zastępczej, sześć (30%) brak odpowiedniego wsparcia finansowego, cztery (20%) brak działań promujących potrzebę wzrostu liczby rodzin zastępczych.

(akta kontroli str. 1198-1200)

⁷⁵ 10 nie odpowiedziało na skierowaną do nich ankietę.

⁷⁶ Pięciu ankietowanych nie udzieliło żadnej odpowiedzi w tym zakresie.

⁷⁷ Wszyscy ankietowani udzieliłi odpowiedzi na pytanie w tym zakresie.

⁷⁸ Najczęściej nie wskazywano przyczyn niekorzystania z poszczególnych form pomocy lub wskazywano na brak potrzeb w tym zakresie.

6.2.-6.3. Spośród 10 objętych badaniem⁷⁹ rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w latach 2019-2021:

- wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zostały objęte (na ich wniosek) opieką koordynatora, zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej,
- wszystkie korzystały z porad lub terapii psychologiczno-pedagogicznych⁸⁰,
- trzy korzystały również z innych form wsparcia, w tym jedna ze wsparcia psychiatry w Zespole Pomocy Psychologicznej, prowadzący jeden rodzinny dom dziecka z oferty Gdyńskiego Centrum Diagnozy i Terapii FASD. W przypadku pozostałych rodzin zastępczych nie zgłaszały one i nie było potrzeb korzystania z takiej pomocy,
- prowadzący jeden rodzinny dom dziecka uczestniczyli w grupach wsparcia. Żadna z pozostałych dziewięciu rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka nie zgłaszała potrzeb w tym zakresie,
- w przypadku trzech, zatrudniono osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i pracami gospodarczymi (w jednej rodzinie zastępczej zawodowej i obydwu rodzinnych domach dziecka). Pozostałe trzy rodziny zastępcze zawodowe i żadna z czterech rodzin zastępczych niezawodowych nie zgłaszały potrzeb w ww. zakresie (nie złożyły wniosków),
- osoby prowadzące obydwie rodzinne domy dziecka korzystały z przerwy na wypoczynek – czasowego niesprawowania opieki. Żadna z czterech rodzin zastępczych zawodowych⁸¹ nie zgłaszała potrzeb w tym zakresie (nie złożyła wniosków),
- osoby prowadzące obydwie rodzinne domy dziecka korzystały z pomocy wolontariuszy. Żadna z czterech rodzin zastępczych niezawodowych i czterech rodzin zastępczych nie zgłaszała potrzeb w tym zakresie,
- osoby prowadzące obydwie rodzinne domy dziecka korzystały ze wsparcia rodziny pomocowej (w trakcie czasowego niesprawowania opieki). Żadna z czterech rodzin zastępczych niezawodowych i czterech rodzin zastępczych nie zgłaszała potrzeb w tym zakresie,
- sześć (wszystkie rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka) korzystało z poradnictwa przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu poprzez udział w zajęciach edukacyjno-szkoleniowych z elementami przeciwdziałającymi wypaleniu zawodowemu prowadzonych przez psychologa w ramach zawartej przez MOPS umowy z psychologiem, a jedna również poprzez udział w superwizji finansowanej przez MOPS. Żadna z czterech rodzin zastępczych niezawodowych nie zgłaszała potrzeb w tym zakresie,
- trzy rodziny (jedna rodzina zastępcza zawodowa i osoby prowadzące obydwie rodzinne domy dziecka) korzystały z poradnictwa prawnego. Pozostałe rodziny nie zgłaszały potrzeb w tym zakresie,
- rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka podnosiły kwalifikacje, z tego dziewięć brało udział w szkoleniach⁸², jedna rodzina wyłącznie z zajęciach

⁷⁹ W pkt 3.3-3.8 i pkt 5.1-5.14.

⁸⁰ Wszystkie z konsultacji z psychologiem zatrudnionym w Zespole ds. rodzinnej pieczy zastępczej (wszystkie w trakcie posiedzeń zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka i/lub posiedzeń zespołu ds. oceny rodziny zastępczej, a ponadto osiem (również poza terminami posiedzeń tych zespołów, a w przypadku siedmiu psycholog taki uczestniczy w wizytach w środowisku (comiesięcznych lub niektórych)). Trzy z konsultacji w innych Zespołach funkcjonujących w strukturach MOPS, z tego jedna w Zespole Pomocy Psychologicznej i dwie w Gdyńskim Centrum Diagnozy i Terapii FASD. Sześć uczestniczyło w zajęciach edukacyjno-szkoleniowych prowadzonych przez psychologa w ramach zawartej przez MOPS umowy z psychologiem. Cztery z poradni psychologiczno-pedagogicznych działających w strukturach miasta właściwego dla rodziny. Jeden rodzinny dom dziecka uczestniczył w superwizji indywidualnej finansowanej przez MOPS u zewnętrznego psychoterapeuty.

⁸¹ Powyższa forma pomocy nie dotyczy rodzin zastępczych niezawodowych.

⁸² Z dokumentacji rodzin nie wynika, aby zgłaszały potrzebę szkoleń.

edukacyjno-szkoleniowych on-line. Większość szkoleń odbywało się podczas pobytu dzieci w szkole, zatem nie było potrzeby zapewnienia im opieki w czasie ich trwania, w jednym przypadku dziecko przebywało w ośrodku szkolno-wychowawczym, a w trzech dzieckiem zajmowała się osoba zatrudniona do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i/lub pracami gospodarczymi.

(akta kontroli str. 896-899, 1204-1229, 1232-1242)

7. Przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych jako kierunek deinstytucjonalizacji

7.1-7.3. Na koniec poszczególnych lat okresu 2019-2021:

- na terenie miasta Gdyni funkcjonowało tyle samo, tj. 10 placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Gdynia lub na jego zlecenie i nadzorowanych przez MOPS,
- placówki te zapewniały po tyle samo miejsc, tj. po 110,
- w powyższych placówkach umieszczonych było 106, 97 i 105⁸³ dzieci.

(akta kontroli str. 16-39, 1032-1037)

7.4-7.5. Spośród powyższych 10 placówek⁸⁴, ustawowe standardy w zakresie granicy wieku i liczby dzieci w nich umieszczonych, na koniec poszczególnych lat 2019-2021 spełniało osiem, dziewięć i siedem placówek. Standardów natomiast nie spełniały:

- na koniec 2019 r. – dwie placówki (po jednej w zakresie liczby⁸⁵ i granicy wieku⁸⁶ wychowanków). Niniejsze dotyczyło dwójki dzieci (jedno dziecko umieszczono w placówce ponad limit liczby dzieci, a drugie poniżej granicy wieku);
- na koniec 2020 r. – jedna (w zakresie granicy wieku), w której umieszczono jedno dziecko poniżej tej granicy,
- na koniec 2021 r. – trzy (dwie w zakresie liczby dzieci⁸⁷ i jedna w zakresie granicy wieku wychowanków). Niniejsze dotyczyło czworga dzieci (troje dzieci umieszczono w placówkach ponad limit liczby dzieci, a jedno poniżej ustalonej granicy wieku).

Przyjęcie dzieci skutkujące przekroczeniem dopuszczalnej liczby (o jedno dziecko na koniec 2019 r. i o troje na koniec 2021 r.) nastąpiło za zezwoleniem Wojewody Pomorskiego, zgodnie z art. 95 ust. 3a⁸⁸ i 4a⁸⁹ ustawy o pieczy zastępczej, a w przypadku przekroczenia granicy wieku (po jednym dziecku na koniec każdego z lat 2019-2021) nastąpiło w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona była matka (małoletnia) lub rodzeństwo dziecka, zgodnie z art. 95 ust. 2 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 16-39, 870-872, 1032-1057)

Z łącznie pięciu placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalnego i/lub interwencyjnego dwie powstały przed wejściem w życie (1 stycznia 2012 r.) ustawy o pieczy zastępczej i od tego dnia spełniały wymogi dotyczące liczby dzieci w nich umieszczonych (nie więcej niż 14), zgodnie z art. 95 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej, pomimo że obowiązywał je przepis przejściowy w tym zakresie, tj. art. 231

⁸³ Liczba dzieci z terenu miasta Gdyni przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej (zarówno w placówkach na terenie miasta Gdyni jak i innych) było kolejno - 105, 99 i 107.

⁸⁴ Pięciu publicznych typu rodzinnego, trzech publicznych łączących zadania typu socjalizacyjnego i interwencyjnego oraz dwóch niepublicznych typu socjalizacyjnego.

⁸⁵ Łącznie nie więcej niż 14 dzieci w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, o czym mowa w art. 95 ust. 3 ww. ustawy.

⁸⁶ Powyżej 10. roku życia, o czym mowa w art. 95 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

⁸⁷ Łącznie nie więcej niż ośmiorga dzieci w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, o czym mowa w art. 95 ust. 4 ww. ustawy i 14 w przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego.

⁸⁸ Dotyczy jednego dziecka umieszczonego w 2019 r. w placówce opiekuńczo-wychowawczej łączącej zadania typu socjalnego i interwencyjnego.

⁸⁹ Dotyczy trojga dzieci umieszczonych w 2021 r. placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym nie dłużej niż do dnia 1 stycznia 2021 r., liczba dzieci w nich umieszczonych mogła wynosić 30.

(akta kontroli str. 1032-1057, 1246-1258)

7.6-7.7. W poszczególnych latach okresu 2019-2021:

- z pieczy instytucjonalnej do pieczy rodzinnej przeniesiono ośmioro, troje i siedmioro dzieci,
- z pieczy rodzinnej do pieczy instytucjonalnej przeniesiono siedmioro, pięcioro i ośmioro dzieci. Pięcioro dzieci poniżej 10. roku życia⁹⁰, przeniesiono do placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego (prowadzonych przez małżeństwa, w placówkach przebywało do ośmiorga dzieci podobnie jak w rodzinnych domach dziecka), z tego czworo dzieci przeniesiono z rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, gdzie okres przebywania dzieci był czasowy⁹¹, a jedno dziecko z rodzinnego domu dziecka celem połączenia rodzeństwa (ze starszą siostrą przebywającą w placówce). Spośród pozostałych 15 dzieci, większość (siedmioro) przeniesiono do placówek, ponieważ rodziny zastępcze nie wywiązywały się w sposób należyty ze swojej funkcji, niewydolności tych rodzin lub rezygnacji przez nie z opieki nad dziećmi z powodu własnych zaburzeń, troje dzieci przeniesiono, ponieważ sprawiały trudności wychowawcze, które przerastały sprawujących pieczę rodzinną, dwoje dzieci przeniesiono interwencyjnie, jedno dziecko z powodu śmierci matki i braku w rodzinie osób skłonnych do opieki nad dzieckiem, a dwoje umieszczonych w rodzinie zastępczej niezawodowej przez inny powiat bez wiedzy MOPS przekazano do placówki, ponieważ „rodzice zastępczy zmienili swoją decyzję odnośnie sprawowania opieki”. W świetle przyczyn powyższych przeniesień i kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej Dyrektor MOPS wyjaśniła, że okres pandemii spowodował, iż dostęp do koordynatora i psychologa był ograniczony. Konieczność nauki zdalnej spowodowała, iż w niektórych środowiskach zastępczych narastał duży poziom przeciążeń, frustracji związanych z funkcjonującym stanem poważnych ograniczeń – w tym koniecznością stałego przebywania całej rodziny w domu. Zamknięte zostały świetlice socjoterapeutyczne i kluby i ośrodki, w których dzieci rozwijałyby swoje zainteresowania i realizowały pasje. Powyższa sytuacja spowodowała, iż Zespół podjął działania o charakterze naprawczo-kompensującym - zorganizował możliwość udziału w szkoleniach podnoszących kwalifikacje i kompetencje rodziców zastępczych, ponadto by odciążać opiekunów dzieci wznowiono ofertę dla dzieci zajęć psychoedukacyjnych.

(akta kontroli str. 16-39, 884-893, 1032-1057)

7.8. Poziom wskaźnika deinstytucjonalizacji, tj. procentowy udział liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w odniesieniu do liczby dzieci z terenu miasta Gdyni przebywających w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) na koniec poszczególnych lat 2019-2021 utrzymywał się na zbliżonym poziomie i wynosił w 2019 r. i 2021 r. po 76%, a w 2020 r. 77%.

(akta kontroli str. 16-39, 1032-1038)

7.9. Porównując liczbę dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych w nich pomimo niespełniania standardu wieku i liczby dzieci na koniec

⁹⁰ Troje w 2019 r. i dwoje w 2021 r. Pozostałe dzieci (łącznie 15, z tego czworo w 2019 r., pięcioro w 2020 r. i sześć w 2021 r.) było powyżej 10. roku życia.

⁹¹ Zgodnie z art. 58 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej jednak niż na okres czterech miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do ośmiu miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego.

poszczególnych lat 2019-2021 z liczbą wolnych miejsc w pieczy rodzinnej na koniec danego roku, z uwzględnieniem napływu i odpływu dzieci do i z pieczy zastępczej w ciągu danego roku (ogółem oraz wyłączając dane dotyczące rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych, ponieważ w ich przypadku gdy odchodzi dziecko nie powstawało wolne miejsce, na które można przyjąć nowe dziecko) na koniec 2019 r. i 2020 r. nie wystąpił niedobór rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, ponieważ było kolejno 13/sześć⁹² i 40/14⁹³ wolnych miejsc, natomiast na koniec 2021 r. niedobór wyniósł pięć/13 miejsc⁹⁴.

Dyrektor MOPS wyjaśniła, że jednym z głównych czynników determinujących rozwój form pieczy rodzinnej jest liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w niej – decyduje o tym wynik ustaleń Stałego Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. Analiza ustaleń zespołów wykazywała na jednostkowe przypadki takich kwalifikacji oraz to, że z uwagi na specyficzne zdiagnozowane potrzeby dzieci należało poszukiwać rodzin o szczególnych predyspozycjach. W ramach rejestrowanych potrzeb podejmowane były starania o pozyskanie odpowiednich kandydatów, ale z uwagi na obiektywne problemy w ich pozyskaniu (generalny brak osób chętnych do sprawowania funkcji rodziny zastępczej, niewielka liczba osób zdolnych do podjęcia opieki nad dziećmi o szczególnych potrzebach) – nie zawsze było to możliwe.

(akta kontroli str. 16-39, 884-893, 1032-1038, 1230-1232)

8. Finansowanie pieczy zastępczej.

8.1. MOPS na bieżąco gromadził informacje o sytuacji w pieczy zastępczej i potrzebach związanych z jej funkcjonowaniem, w tym w zakresie pozyskiwania i przygotowywania osób do pełnienia rodzin zastępczych oraz wypłaty świadczeń obligatoryjnych. Planowanie środków na ten cel odbywało się z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym, z uwzględnieniem przewidzianych limitów. MOPS nie planował środków na wydatki fakultatywne, a niektóre świadczenia były wypłacane w kwotach niższych niż wnioskowano, np. na wypoczynek poza miejscem zamieszkania dziecka.

⁹² Na koniec 2019 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało jedno dziecko poniżej 7 lub 10 roku życia oraz jedno ponad limit 30 lub 14 dzieci. Tak więc łącznie potrzebne było zorganizowanie dwóch miejsc w pieczy. W powiecie na koniec 2019 r. były 18 wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie roczny napływ do pieczy dzieci w 2019 r. wyniósł 93 dzieci ogółem, w tym 66 do rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a z pieczy odeszło (odpływ z pieczy) 90 dzieci ogółem, z tym 56 z rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, tj. troje/10 dzieci potrzebowało miejsc w pieczy. Zatem w rodzinnej pieczy zastępczej na koniec 2019 r. nie brakowało miejsc – było 13 (2-18+93-90)/sześć (2-18+66-56) wolnych miejsc.

⁹³ Na koniec 2020 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało jedno dziecko poniżej 7 lub 10 roku życia ale żadne ponad limit 30 lub 14 dzieci. Tak więc łącznie potrzebne było zorganizowanie jednego miejsca w pieczy. W powiecie na koniec 2020 r. było 10 wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie roczny napływ do pieczy dzieci w 2020 r. wyniósł 61 dzieci ogółem, w tym 44 do rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a z pieczy odeszło (odpływ z pieczy) 92 dzieci ogółem, w tym 49 z rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, tj. nie było dzieci potrzebujących miejsc w pieczy, było 31/pięć wolnych miejsc. Zatem w rodzinnej pieczy zastępczej na koniec 2020 r. nie brakowało miejsc – było 40 (1-10+61-92)/14 (1-10+44-49) wolnych miejsc.

⁹⁴ Na koniec 2021 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało jedno dziecko poniżej 7 lub 10 roku życia oraz troje ponad limit 30 lub 14 dzieci. Tak więc łącznie potrzebne było zorganizowanie czterech miejsc w pieczy. W powiecie na koniec 2021 r. było osiem wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie roczny napływ do pieczy dzieci w 2021 r. wyniósł 105 dzieci ogółem, w tym 74 do rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a z pieczy odeszło (odpływ z pieczy) 96 dzieci ogółem, w tym 57 do rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych, tj. dziewięćoro/17 dzieci potrzebowało miejsc w pieczy. Zatem w rodzinnej pieczy zastępczej na koniec 2021 r. brakowało pięciu (4-8+105-96)/13(4-8+74-57) miejsc.

8.2-8.3. W poszczególnych latach kontrolowanego okresu w sprawozdaniach finansowych Rb-28S⁹⁵ wydatki poniesione przez MOPS w rozdziale 85508 na funkcjonowanie pieczy zastępczej wyniosły 9 180,4 tys. zł, 9 303,6 tys. zł i 10 085,7 tys. zł. MOPS w składanych na kolejne lata wnioskach, przewidzianych procedurą planowania budżetu Miasta Gdyni, zgłaszał w planach do uchwały budżetowej w rozdziale 85508, odpowiednio: 7 820,7 tys. zł, 8 073,2 tys., zł i 9 414,1 tys. zł.

Zgodnie z zatwierdzanymi uchwałami budżetowymi⁹⁶, wielkość środków przyznanych na zadania z zakresu pieczy zastępczej w 2019-2020 była równa kwocie wynikającej z planów, w 2021 r. została zmniejszona o 174 tys. zł. Brakujące środki w trakcie roku zostały wygospodarowane przez MOPS.

(akta kontroli str. 276-433)

8.4. Wydatki na świadczenia obligatoryjne⁹⁷ dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka wynosiły w latach 2019-2021 odpowiednio: 5 532,1 tys. zł, 5 335,9 tys. zł, 5 531,4 tys. zł, średnio 5 466,5 tys. zł, z tego dla:

- rodzin zastępczych spokrewnionych - 2 320,5 tys. zł, 2 178,8 tys. zł, 2 099,8 tys. zł, średnio 2 199,7 tys. zł;
- rodzin zastępczych niezawodowych - 1 146,3 tys. zł, 1 026,2 tys. zł, 1 043,9 tys. zł, średnio 1 072,1 tys. zł;
- rodzin zastępczych zawodowych – 581,0 tys. zł, 754,3 tys. zł, 866,0 tys. zł, średnio 733,8 tys. zł;
- rodzinnych domów dziecka - 1 484,3 tys. zł, 1 376,6 tys. zł, 1 521,7 tys. zł, średnio 1 460,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 16-26)

8.5. W latach 2019-2021 odpowiednio 241, 232 i 225 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka otrzymało świadczenia obligatoryjne, i tak :

- na pokrycie kosztów utrzymania dziecka - 241, 230 i 224,
- dodatek wychowawczy – 203, 191 i 181,
- dodatek na dziecko niepełnosprawne – 44, 46 i 50,
- dodatkowe dofinansowanie, o którym mowa w art. 83 ust. 3a ustawy o pieczy zastępczej – cztery w 2019 , i po trzy w latach 2020-2021,
- na pokrycie kosztów utrzymania lokalu – 12, 11 i 12,
- na pokrycie niezbędnych kosztów zmiany lokalu – w latach 2019-2020 po cztery i dwie w 2021 r.
- na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka – trzy w 2019 r. i po dwie w 2020-2021 r.

(akta kontroli str. 1243)

8.6. W okresie objętym kontrolą MOPS poniósł wydatki na świadczenia fakultatywne, dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka odpowiednio w kwotach: 136,0 tys. zł, 101,9 tys. zł i 140,3 tys. zł, z tego dla:

- rodzin zastępczych spokrewnionych - 30,5 tys. zł, 20,7 tys. zł, 18,1 tys. zł, średnio 23,1 tys. zł;
- rodzin zastępczych niezawodowych - 19,2 tys. zł, 10,9 tys. zł, 2,4 tys. zł, średnio 10,8 tys. zł,

⁹⁵ Rb-28S sprawozdanie z wykonania plany wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej.

⁹⁶ Uchwała nr IV/52/18 Rady Miasta Gdyni z dnia 19.12.2018 w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Gdyni na 2019 rok, Uchwała nr XV/496/19 Rady Miasta Gdyni z dnia 18.12.2019 w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Gdyni na 2020 rok, Uchwała nr XXV/830/20 Rady Miasta Gdyni z dnia 23.12.2020 w sprawie uchwalenia budżetu Miasta Gdyni na 2021 rok

⁹⁷ Art. 80 ust. 1 i 1a (uchylony z dniem 1 stycznia 2021r.), art. 81 ust. 1 i 2, art. 83 ust. 3a, art. 84 ustawy o pieczy zastępczej.

- rodzin zastępczych zawodowych - 54,2 tys. zł, 31,0 tys. zł, 56,4 tys. zł, średnio 47,2 tys. zł,
- rodzinnych domów dziecka - 32,1 tys. zł, 39,3 tys. zł, 63,4 tys. zł, średnio 44,9 tys. zł.

Średnie roczne wartości wydatków na poszczególne świadczenia fakultatywne w ww. okresie wyniosły 126,1 tys. zł, z tego dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka - 16,7 tys. zł, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów na potrzeby przyjmowanego dziecka - 83,2 tys. zł, świadczenie na pokrycie kosztów zdarzeń losowych i innych zdarzeń - 17,5 tys. zł, środki na przeprowadzenie remontu - 8,7 tys. zł.

8.7. W poszczególnych latach kontrolowanego okresu świadczenia fakultatywne (o których mowa w art. 83 ust. 1, 2 i 4 ustawy o pieczy zastępczej) otrzymały odpowiednio 50, 37 i 42 rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, z tego:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka – 13, siedem i 10;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów na potrzeby przyjmowanego dziecka – 28, 25 i 23;
- świadczenie na pokrycie kosztów zdarzeń losowych i innych zdarzeń – sześć, trzy i osiem;
- dofinansowanie do remontu – trzy, dwa i jedno.

W okresie 2019-2021 nie udzielano świadczeń fakultatywnych na utrzymanie lokalu mieszkalnego.

8.8. W latach 2019-2020 przyznano świadczenia fakultatywne na łączną kwotę 378,2 tys. zł odpowiednio: 136,0 tys. zł, 101,9 tys., zł i 140,3 tys. zł, z tego:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka - 14,6 tys. zł, 14,4 tys. zł i 21,2 tys. zł,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów na potrzeby przyjmowanego dziecka - 87,4 tys. zł, 71,0 tys. zł i 91,2 tys. zł,
- świadczenie na pokrycie kosztów zdarzeń losowych i innych zdarzeń - 20,7 tys. zł., 5,9 tys. zł, 25,9 tys. zł
- środki na przeprowadzenie remontu 13,4 tys. zł, 10,7 tys. zł, 2,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 16-26)

8.9. W badanym okresie nie obowiązywała uchwała określająca zasady przyznawania świadczeń. Wszelkie świadczenia były przyznawane na podstawie wniosków i rozpatrywane indywidualnie w miarę dostępnych w budżecie środków. Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że Rada Miasta Gdyni nie uchwaliła podniesienia wysokości świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 80 ust. 1, art. 81, art. 83 oraz art. 85 ustawy o pieczy zastępczej. Powodem dla którego kwota świadczeń nie została podniesiona była wysoka liczba podmiotów pieczy zastępczej uprawnionych do tych świadczeń. W 2018 r. Rada Miasta Gdyni podniosła⁹⁸ wynagrodzenia, o których mowa w art. 85 ust. 1 ww. ustawy. Od 1 maja 2019 r. nastąpił kolejny wzrost wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

(akta kontroli str. 271-273)

8.10. Średnia wysokość wynagrodzeń w poszczególnych latach 2019-2021 wynosiła dla rodzin zastępczych zawodowych: 39,6 tys. zł, 43,0 tys. zł i 42,9 tys. zł, a dla rodzinnych domów dziecka: w 2019 r. – 46,0 tys. zł, w 2020 r. i 2021 r. po 51,6 tys. zł.

⁹⁸ Uchwała NR XLII/1205/18 Rady Miasta Gdyni z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie podniesienia wysokości świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka

8.11. Średnie miesięczne koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wynosiły odpowiednio: 5,2 tys. zł, 5,7 tys. zł i 5,6 tys. zł.

8.12. Średnie miesięczne wydatki na opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej wynosiły odpowiednio: 7,0 tys. zł, 7,4 tys. zł, 7,6 tys. zł, z tego:

- w rodzinach spokrewnionych - 0,8 tys. zł (we wszystkich latach),
- w rodzinach niezawodowych - 1,2 tys. zł (we wszystkich latach),
- w rodzinach zawodowych - 2,7 tys. zł, 2,9 tys. zł i 3 tys. zł,
- w rodzinnych domach dziecka - 2,4 tys. zł, 2,5 tys. zł i 2,4 tys. zł.

8.13. Najniższe koszty utrzymania dziecka dotyczyły rodzinnych form pieczy zastępczej. W celu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej MOPS podejmował wiele działań mających na celu pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych, co zostało szerzej opisane w punkcie 2. MOPS oferował rodzinom zastępczym wsparcie finansowe i specjalistyczne, dysponował też różnorodną ofertą dla dzieci np. możliwość korzystania z placówek wsparcia dziennego, formy pomocy psychologicznej, udział w balu karnawałowym lub jasełkach.

(akta kontroli str. 16-26, 811-869)

8.14. Wydatki Miasta Gdynia ogółem wyniosły 282 469,3, z tego: 92 620,0 tys. zł w 2019 r., 98 467,0 tys. zł w 2020 r. i 90 382,3 tys. zł w 2021 r. Wydatki na zadania z zakresu wspierania rodziny w ww. okresie wyniosły: 18 173,7 tys. zł, 18 613,8 tys. zł i 19 976,9 tys. zł, co stanowiło 19,62%, 18,90% i 22,10% wydatków ogółem.

Wydatki Miasta Gdynia na zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej według rozdziałów klasyfikacji budżetowej wyniosły odpowiednio:

- rozdział 85504⁹⁹ (bez Programu „Dobry start”) - 600,9 tys. zł, 641,2 tys. zł i 756,6 tys. zł;
- rozdział 85508¹⁰⁰ - 10 919,8 tys. zł, 11 017,6 tys. zł i 11 748,3 tys. zł
- rozdział 85510¹⁰¹ - 6 653,0 tys. zł, 6 955,0 tys. zł i 7 472,0 tys. zł,
 - a) Wydatki na promocję pieczy zastępczej (np. pikniki, koszty reklamy itp.) wyniosły: 7,3 tys. zł w 2019 r. W kolejnych latach MOPS nie ponosił wydatków na ten cel.
 - b) Koszty zatrudnienia koordynatorów w latach 2019-2020 wyniosły ogółem 2 937,7 tys. zł, z tego: 893,8 tys. zł w 2019 r., 972,7 tys. zł w 2020 r. i 1 071,2 tys. zł w 2021 r.
 - c) MOPS nie ponosił dodatkowych kosztów na szkolenia kandydatów i prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej. Szkolenia prowadzone były przez pracowników MOPS, którzy posiadali uprawnienia trenerskie.
 - d) W poszczególnych latach badanego okresu wydatki na funkcjonowanie rodzin pomocowych wyniosły ogółem 27,0 tys. zł, z tego: 13,0 tys. zł w 2019 r. i po 7,0 tys. zł w 2020 r. i 2021 r.

(akta kontroli str. 16-26)

8.15. Spośród objętych badaniem 10 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka¹⁰², dwie rodziny zastępcze niezawodowe nie wniosły w latach 2019-2021 o żadne świadczenia fakultatywne, natomiast osiem (dwie rodziny zastępcze niezawodowe, wszystkie cztery rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący obydwa rodzinne domy dziecka) tak i otrzymały świadczenia w łącznej kwocie 63,5 tys. zł, co stanowiło 69% wnioskowanych kwot (92,5 tys. zł) i 75% uznanych przez MOPS za zasadne (84,2 tys. zł), z tego:

⁹⁹ 85504 „Wspieranie rodziny”

¹⁰⁰ 85508 „Rodziny zastępcze”

¹⁰¹ 85510 „Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych”

¹⁰² Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka, objęci badaniem w ramach pkt 3.5.-3.8., 5.1.-5.2, 5.3-5.15, 5.15, 6.2.-6.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej, otrzymali prowadzący obydwa rodzinne domy dziecka. Świadczeń (łącznie 21) udzielono w łącznej kwocie 7,5 tys. zł, co stanowiło 35% wnioskowanych kwot – 21,4 tys. zł. Każdego świadczenia udzielono w kwocie niższej niż wnioskowana w związku z ograniczonymi środkami finansowymi na ten cel w budżecie MOPS. Jednostkowe świadczenie wyniosło 0,4 tys. zł lub 0,3 tys. zł;
- jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ww. ustawy otrzymało łącznie siedem rodzin (dwie rodziny zastępcze niezawodowe, trzy rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący obydwa rodzinne domy dziecka). Świadczeń (łącznie 13) udzielono w łącznej kwocie 29,7 tys. zł, co stanowiło 92% wnioskowanych kwot – 32,3 tys. zł i 94% kwot uznanych za zasadne – 31,6 tys. zł. Sześciu świadczeń udzielono we wnioskowanych kwotach, natomiast siedmiu w kwotach niższych, co w dwóch przypadkach wynikało z ograniczonych możliwości finansowych powiatów (innych niż Miasto Gdynia)¹⁰³, a w pięciu (dotyczących dwóch rodzin) z ograniczonych możliwości finansowych MOPS przeznaczonych na świadczenia fakultatywne dla podmiotów pieczy zastępczej oraz uznanie jednego z tych wniosków za częściowo zasadny (w zakresie części kosztów). Najwyższe jednostkowe świadczenie wyniosło 2,5 tys. zł, a najniższe 1,6 tys. zł;
- jednorazowe¹⁰⁴ dofinansowanie do kosztów związanych z wystąpieniem innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. b ww. ustawy otrzymały łącznie trzy rodziny (dwie rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący jeden rodzinny dom dziecka). Świadczeń udzielono na dofinansowanie zakupu mebli, pralki, zakupu, montażu i przeniesienia pieca gazowego oraz zakupu zmywarki. Łączna kwota świadczeń wyniosła 11,1 tys. zł, co stanowiło 48% wnioskowanych kwot – 23,1 tys. zł i 72% kwot uznanych za zasadne – 15,5 tys. zł. Spośród łącznie trzech świadczeń jedno przyznano w kwocie wnioskowanej, natomiast dwa nie, z uwagi na ograniczone możliwości finansowe MOPS przeznaczone na świadczenia fakultatywne dla podmiotów pieczy zastępczej w 2021 r., a w jednym z tych przypadków z również z uwagi na uznanie wniosku za częściowo zasadny (w zakresie części kosztów). Jednostkowe świadczenie wyniosło 5,0 tys. zł lub 1,1 tys. zł;
- dofinansowanie kosztów remontu, o czym mowa w art. 83 ust. 4 i art. 84 pkt 2 ww. ustawy otrzymały łącznie trzy rodziny (jedna rodzina zastępcza zawodowa i prowadzący obydwa rodzinne domy dziecka). Łączna kwota świadczeń wyniosła 11,1 tys. zł, co stanowiło 97% wnioskowanych kwot – 11,5 tys. zł. Spośród łącznie sześciu świadczeń, czterech udzielono we wnioskowanych wysokościach (z tego trzech do wysokości środków określonych w umowie na prowadzenie rodzinnego domu dziecka, o czym mowa w art. 84 pkt 2 ww. ustawy¹⁰⁵), a dwóch nie, ze względu na ograniczenie wysokości finansowania tego typu świadczeń w danym roku określone w umowie zgodnie z powyższym przepisem. Najwyższe jednostkowe świadczenie wyniosło 4,0 tys. zł, a najniższe 0,2 tys. zł;
- na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka, o czym mowa w art. 84 pkt 3 ww. ustawy, otrzymali prowadzący jeden rodzinny dom

¹⁰³ Właściwych ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, zobowiązanych do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

¹⁰⁴ Nie wnioskowano ani nie udzielono tego typu świadczeń okresowych.

¹⁰⁵ Pozostałego jednego świadczenia udzielono rodzinie zastępczej zawodowej, w przypadku których taka zasada nie obowiązuje.

dziecka. Świadczeń udzielono na dofinansowanie zakupu wózka rehabilitacyjnego, mebli do łazienki, łóżka, zamykanej szafki i bramki zabezpieczającej. Łączna kwota świadczeń wyniosła 4,1 tys. zł, co stanowiło 98% wnioskowanych kwot – 4,2 tys. zł. Spośród łącznie trzech świadczeń, dwóch świadczeń udzielono we wnioskowanych kwotach, a jednego w kwocie niższej o 0,1 tys. zł, ponieważ części wskazanych kosztów nie uznano za nieprzewidziane. Najwyższe jednostkowe świadczenie wyniosło 2,3 tys. zł, a najniższe 0,8 tys. zł.

Ponadto w 2019 r., na wniosek prowadzących rodzinny dom dziecka w nieruchomości wynajętej na taką działalność przez Gminę Miasta Gdyni, na podstawie umowy najmu zawartej z tymi prowadzącymi, MOPS, pokrył koszt malowania w tej nieruchomości (domu) na kwotę 6,0 tys. zł. Prowadzący ten dom na podstawie umowy użyczenia posiadali również w użytkowaniu: lodówkę (od 2020 r. o wartości 1,8 tys. zł) i plac zabaw (od 2020 r. o wartości 2,1 tys. zł).

W kontekście przyznania niektórych świadczeń¹⁰⁶ w kwotach niższych niż wnioskowane z uwagi na ograniczone możliwości finansowe MOPS przeznaczone na świadczenia fakultatywne dla podmiotów pieczy zastępczej/ograniczone środki finansowe na ten cel w budżecie MOPS Dyrektor MOPS wyjaśniła, że nie gromadzono informacji o potrzebach w zakresie świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka ani nie ustalono zasad przyznawania takich świadczeń, gdyż nie było takiego obowiązku prawnego. Ponadto Dyrektor MOPS wyjaśniła, że w pierwszej kolejności planowane były środki na świadczenia obligatoryjne, a dopiero w dalszej kolejności środki na świadczenia fakultatywne, które realizowano w ramach zatwierdzonego budżetu na dany rok przez Radę Miasta Gdyni.

(akta kontroli str. 1245-1258)

Poza przyznaniem niektórych świadczeń w kwotach niższych niż wnioskowane nie wystąpiły przypadki nieudzielenia powyższym rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy pomimo złożenia wniosku o jej przyznanie.

(akta kontroli str. 1245)

8.16. Na podstawie uchwał Rady Miasta Gdyni podjętych w związku z art. 91 ustawy o pieczy zastępczej, ustalona w umowach wysokość miesięcznego wynagrodzenia wszystkich objętych badaniem sześciu rodzin¹⁰⁷ (czterech rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących obydwa rodzinne domy dziecka), była wyższa aniżeli minimalne wynagrodzenie – 2,0 tys. zł ustalone w art. 85 ust. 1 tej ustawy¹⁰⁸.

Wynagrodzenia czterech z tych rodzin (dwóch rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących obydwa rodzinne domy dziecka) podwyższono od dnia 1 maja

¹⁰⁶ Dofinansowania do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, dofinansowania do kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz dofinansowania do kosztów związanych z wystąpieniem innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.

¹⁰⁷ Objętych badaniem w pkt 4.3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

¹⁰⁸ Dwóch rodzin zastępczych zawodowych i obydwo prowadzących rodzinne domy dziecka dotyczyła uchwała Nr XVIII/360/12 Rady Miasta Gdyni z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie podniesienia wysokości świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej, zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka (Dz. Urz. Województwa Pomorskiego poz. 1460), obowiązująca od 1 stycznia 2012 r. do 7 czerwca 2018 r., zgodnie z którą wysokość wynagrodzenia ustalono na poziomie od 2,1 tys. zł do 3,0 tys. zł miesięcznie. Wszystkich rodzin, w tym dwóch w przypadku których umowy zawarto po 7 czerwca 2018 r. dotyczyła uchwała Nr XLII/1205/18 Rady Miasta Gdyni z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie wysokości świadczeń pieniężnych dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka (Dz. Urz. Województwa Pomorskiego poz. 2129), obowiązująca od 8 czerwca 2018 r., zgodnie z którą wysokość wynagrodzenia ustalono na poziomie nie niższym niż 2,5 tys. zł miesięcznie.

2019 r.¹⁰⁹ o od 21% do 43%. Niemniej jednak podwyżki dokonano miesiąc później (od 1 maja 2019 r.) aniżeli wynikało to z art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej (od 1 kwietnia 2019 r.), a waloryzacji wynagrodzeń pięciu rodzin (trzech rodzin zastępczych zawodowych, w tym dwóch ww. i prowadzących ww. obydwa rodzinne domy dziecka) od 1 kwietnia 2020 r. nie dokonano, pomimo zapisów powyższego przepisu. Szczegółowo odniesiono się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 273, 1058-1059, 1061-1130, 1244, 1246-1258)

8.17. Spośród objętych badaniem 10 rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, cztery (dwie rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący obydwa rodzinne domy dziecka) wniosowały i otrzymały w latach 2019-2021 świadczenia fakultatywne na remonty, zakup wyposażenia lub innych środków trwałych. Wysokość przyznanych świadczeń wyniosła 26,3 tys. zł, co stanowiło 68% wnioskowanych kwot (38,8 tys. zł) i 85% kwot uznanych przez MOPS za zasadne – 31,0 tys. zł. Spośród łącznie 12 świadczeń:

- siedem (58%) w łącznej kwocie 10,1 tys. zł przyznano we wnioskowanych kwotach (najwyższa wynosiła 3,0 tys. zł, a najniższa 0,2 tys. zł). Świadczeń udzielono na remonty domów jednorodzinnych (w tym pokoi dzieci i łazienki), w których funkcjonowały rodziny i prowadzono rodzinne domy dziecka, zakup zmywarki, zakupu wózka rehabilitacyjnego, zakupu łóżka, zamykanej szafki i bramki zabezpieczającej,
- pięć (42%) przyznano w łącznej kwocie 16,2 tys. zł (najwyższe świadczenie wyniosło 5,0 tys. zł, a najniższe 0,8 tys. zł), tj. niższej łącznie o 12,5 tys. zł (44%) niż wnioskowano – 28,7 tys. zł (najwyższa wnioskowana kwota wyniosła 16,2 tys. zł, a najniższa 0,9 tys. zł) i o 4,7 tys. zł (27%) niż uznano przez MOPS za zasadne – 20,9 tys. zł (najwyższa kwota wynosiła 8,6 tys. zł, a najniższa 0,8 tys. zł), z tego:
 - dwa świadczenia przyznano w łącznej kwocie 10,0 tys. zł (po 5,0 tys. zł), tj. niższej o 12,2 tys. zł (55%) niż wnioskowane – 22,0 tys. zł (16,2 tys. zł i 5,8 tys. zł) i niższej o 4,4 tys. zł (31%) niż uznane przez MOPS za zasadne – 14,4 tys. zł (8,6 tys. zł i 5,8 tys. zł) z uwagi na ograniczone możliwości finansowe MOPS, w tym jedno również z uwagi na częściowe uznanie wniosku (za zasadną uznano kwotę 8,6 tys. zł, tj. niższą o 7,6 tys. zł niż wnioskowano 16,2 tys. zł). Świadczeń udzielono na częściowe pokrycie kosztów zakupu mebli i pralki oraz zakupu, montażu i przeniesienia pieca gazowego,
 - dwa świadczenia przyznano w łącznej kwocie 5,4 tys. zł (4,0 tys. zł i 1,4 tys. zł), tj. niższej o 0,4 tys. zł (7%) niż wnioskowane 5,8 tys. zł (kolejno 4,2 tys. zł i 1,6 tys. zł), z uwagi na ograniczenie wysokości finansowania tego typu świadczeń w danym roku określone w umowie, zgodnie z art. 84 pkt 2 ustawy o pieczy zastępczej. Świadczeń udzielono na dofinansowanie zakupu i wymiany drzwi wejściowych, zakupu i położenia paneli podłogowych, zakupu farb i tapet oraz ich położenia na ścianach, malowanie ścian i sufitu w pokoju dziennym i pokojach dzieci, zakupu kafli do kuchni i położenia ich na ścianach, zakupu i wymiany zniszczonych drzwi do łazienki wraz z futryną i obróbki tynkarskiej po ich wymianie,
 - jednego świadczenia udzielono w kwocie 0,8 tys. zł, tj. niższej o 0,1 tys. zł (11%) niż wnioskowane 0,9 tys. zł z uwagi na częściowe uznanie wniosku (w zakresie części kosztów). Świadczenia udzielono na dofinansowanie zakupu mebli do łazienki.

(akta kontroli str. 1245-1258)

¹⁰⁹ Umowy z pozostałymi dwoma rodzinami zastępczymi zawodowymi zawarto po tym dniu, tj. 15 maja 2019 r. i 1 czerwca 2021 r.

9. Działania kontrolne i sprawozdawczość.

9.1. W okresie objętym kontrolą Dyrektor MOPS była upoważniona¹¹⁰ przez Prezydenta Miasta Gdyni do sprawowania kontroli nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, rodzinnymi domami dziecka i placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

(akta kontroli str. 504-506)

Kolejne upoważnienie¹¹¹ w ww. zakresie zostało wydane 26 lutego 2021 r. w związku ze zmianą na stanowisku Dyrektora MOPS. W związku z realizacją zaleceń pokontrolnych wydanych przez Wojewodę Pomorskiego, co opisano szerzej w punkcie 9.5., Prezydent Gdyni zarządzeniem¹¹² zmienił zakres upoważnienia. Uregulowano kwestie sprawowania kontroli nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną oraz organizatora pieczy zastępczej, poprzez pozbawienie Dyrektora MOPS ww. uprawnień. Ponadto na podstawie przywołanych upoważnień Dyrektor MOPS sprawowała również kontrole nad rodzinami zastępczymi i rodzinnymi domami dziecka, a także placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, które działają na terenie innych powiatów na podstawie zawartych przez Prezydenta Miasta Gdyni porozumień.

(akta kontroli str. 507-511)

9.2-9.3. W latach 2019-2021 w ramach sprawowanego nadzoru nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze pracownicy Działu Kontroli MOPS przeprowadzali kontrole bezpośrednie oraz badali dokumentację dzieci. W 2019 r. przeprowadzono łącznie 26 kontroli, z tego 25 to kontrole problemowe i jedna doraźna, skontrolowano osiem rodzin spokrewnionych, sześć rodzin niezawodowych, pięć placówek opiekuńczo-wychowawczych, cztery rodzinne domy dziecka i trzy rodziny zawodowe. W 2020 r. przeprowadzono 12 kontroli, z czego osiem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i cztery w rodzinach spokrewnionych. W 2021 r. przeprowadzono osiem kontroli, wszystkie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Kontrole w pieczy rodzinnej dotyczyły głównie warunków bytowych i rozwojowych podopiecznych. W żadnym przypadku nie wydano zaleceń pokontrolnych, natomiast sformułowano tylko wnioski.

(akta kontroli str. 349-474)

9.4. Zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora MOPS¹¹³ w stosunku do jednostek nadzorowanych przez MOPS w Gdyni i podmiotów wykonujących na zlecenie zadania z zakresu pomocy społecznej, zalecenia pokontrolne wydaje Wiceprezydent Miasta Gdyni. Analizą objęto dokumentację czterech kontroli, dwóch przeprowadzonych w pieczy rodzinnej i dwie przeprowadzone w pieczy instytucjonalnej.

W rodzinnej pieczy zastępczej w dwóch badanych przypadkach kontrola dotyczyła:

- zapewnienia dziecku dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewnienia kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych,
- umożliwienia kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi,
- zapewnienia dziecku wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
- zapewnienia właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,

¹¹⁰ Zarządzenie nr 6544/17/VII/S Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 29 sierpnia 2017 roku w sprawie udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi jednostki budżetowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni.

¹¹¹ Zarządzenie nr 3377/2021/VII/S Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 26 sierpnia 2021 roku w sprawie udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi jednostki budżetowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni.

¹¹² Zarządzenie nr 3724/21/VIII/R Prezydenta Miasta Gdyni z dnia 25 maja 2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi jednostki budżetowej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni.

¹¹³ Zarządzenie nr 34/2018 Dyrektora MOPS w Gdyni z dnia 14 września 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedur kontroli wewnętrznej i zewnętrznej.

- zaspokojenia potrzeb bytowych dziecka (w tym zakup odzieży, obuwia, środków higienicznych, wyposażenia pokoju, pomocy edukacyjnych).

W pierwszym z analizowanych przypadków stwierdzono, że realizacja przez spokrewnioną rodzinę zastępczą zadań objętych kontrolą była częściowo adekwatna do potrzeb dziecka. We wnioskach końcowych wskazano cztery obszary, które powinny zostać skorygowane: przestrzegania zasad zdrowego odżywiania, zapewnienia dziecku aktywnego wypoczynku, rozważenia konsultacji u logopedy szkolnego oraz rozważenia konsultacji u psychologa. Rodzina zastępcza nie wniosła uwag do treści protokołu oraz poinformowała o podjętych na rzecz poprawy sytuacji dziecka działaniach.

W drugim z badanych przypadków kontrola przeprowadzona została w rodzinnym domu dziecka. Realizacja zadań była adekwatna do potrzeb dzieci. We wnioskach końcowych wskazano dwa aspekty, które należałoby poprawić: dostosować drugi pokój do potrzeb dzieci i zapewnić małym dzieciom codzienne obiady w domu. Strona kontrolowana nie wniosła uwag do protokołu i poinformowała o wypełnieniu wskazań w nim zawartych.

W trzecim z badanych przypadków kontrola przeprowadzona została w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Zakres kontroli obejmował prowadzenie dokumentacji dotyczącej wychowanków zgodnie z obowiązującymi przepisami, zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych, dostęp przez całą dobę do produktów żywnościowych i napojów oraz zapewnienie im udziału w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych. Dyrektor placówki niezgodnie z przepisami wyraził zgodę na powrót łącznie trójki dzieci pod opiekę dziadków i rodziców. W zakresie dokumentacji dzieci stwierdzono uchybienia polegające np. na braku podpisów pod niektórymi planami pomocy dziecku. Jedna karta pobytu dziecka w placówce nie była prawidłowo prowadzona. Ponadto Dyrektor placówki nie zgłosił do ośrodka adopcyjnego trójki dzieci przebywających w placówce z uregulowaną sytuacją prawną. Dyrektor Centrum Administracyjnego Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych poinformował Dyrektora MOPS o wdrożonych działaniach na rzecz naprawy sytuacji.

W czwartym badanym przypadku kontrola przeprowadzona została również w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Zakres kontroli obejmował:

- prowadzenie dokumentacji w zakresie dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego (zwanego dalej dodatkiem wychowawczym) określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci¹¹⁴, przyznanych na dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, o którym mowa w art. 115 ust. 2 Ustawy o pieczy zastępczej,
- ustalanie potrzeb dziecka w zakresie wydatkowania dodatku wychowawczego.

Kontrola wykazała, że w przypadku trójki dzieci umieszczonych w Placówce w 2020 r. wnioski do MOPS o dodatek wychowawczy nie zostały złożone w miesiącu, w którym dzieci zostały umieszczone; środki z dodatku wychowawczego zgromadzone na kontach dwóch wychowanków, nie były przekazane niezwłocznie osobom sprawującym pieczę zastępczą i osobie usamodzielniającej się po opuszczeniu Placówki; w jednym przypadku przeznaczono środki niezgodnie z ich przeznaczeniem, zapisy procedury dotyczącej przeznaczenia i wydatkowania świadczenia wychowawczego z programu 500+ zawierały zapisy niezgodne z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym.

¹¹⁴ Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, t.j. Dz.U. z 2019 poz. 2407 ze zm.

9.5. Prezydent Gdyni poinformował¹¹⁵, że w latach 2019-2021 MOPS jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie był kontrolowany przez Zarząd Gdyni – w rozumieniu wykonania zaplanowanych czynności w trybie kontroli. Prezydent podkreślił, że regularnie - nie rzadziej niż cztery razy w roku - odbywały się dedykowane spotkania planistyczne dyrekcji MOPS z Wiceprezydentem Gdyni, któremu przekazywana była kompletna wiedza o stanie pieczy zastępczej, w tym o występujących potrzebach, przepływach dzieci w systemie, stanie rozwoju form rodzinnej pieczy, ofertach wsparcia dla dzieci i opiekunów, jakości oferowanego wsparcia – co pośrednio zawiera w sobie element bieżącej kontroli. W takim rozumieniu spotkania te z stanowiły element tzw. „miękkiej kontroli”, oraz wymiany wpływających z nich informacji zwrotnych członka władz samorządu dla organizatora pieczy zastępczej.

(akta kontroli str.434-438)

W 2021 r. Wojewoda Pomorski przeprowadził w MOPS kontrolę, w zakresie realizacji zadań organizatora pieczy zastępczej. Kontrola ujawniła nieprawidłowości w zakresie:

- zapisów w Regulaminie Organizacyjnym¹¹⁶ MOPS w Gdyni dot. zakresu zadań Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, które nie odpowiadały zadaniom, które faktycznie były realizowane i wynikały wprost z ustawy o pieczy zastępczej,
- realizacji od dnia 1 stycznia 2012 r. zadania organizatora pieczy zastępczej, i upoważnienia przez Dyrektora MOPS kierownika Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej do wykonywania zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej mimo, że MOPS nie został formalnie wyznaczony na organizatora w sposób określony przez ustawodawcę w art. 180 pkt 9 i art. 241 pkt 2 ww. ustawy,
- upoważnienia Dyrektora MOPS do sprawowania kontroli nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną oraz placówkami wsparcia dziennego, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, co było niezgodne z art. 28a ust. 2 i art. 38b ust. 2 ww. ustawy,
- opracowywania i realizacji trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, Wojewoda Pomorski stwierdził niezgodność z art. 180 pkt 1 ustawy o pieczy zastępczej polegającą na przyjęciu programów Programu na lata 2017-2019 z opóźnieniem sześć miesięcy, a Program na lata 2020-2022 z opóźnieniem 12 miesięcy.
- w Sprawozdaniu rocznym z działalności MOPS za 2019 r. w części dotyczącej rodzinnej pieczy zastępczej nie zamieszczono zestawienia potrzeb, o których mowa w art. 182 ust 5 ustawy.

Wojewoda Pomorski wydał zalecenia pokontrolne w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami. Dnia 19 maja 2021 r. Dyrektor MOPS poinformowała Wojewodę Pomorskiego o działaniach podjętych w celu ich realizacji.

(akta kontroli str. 474-503)

Prezydenta Miasta Gdyni poinformował, że w latach 2019-2021 nie korzystał z art. 71 ust. 1 ustawy, tj. nie zawiadamiał właściwego sądu o przypadkach niewłaściwego wypełniania funkcji przez rodzinę zastępczą lub prowadzących rodzinny dom dziecka, natomiast Zespół ds. rodzinnej pieczy w MOPS identyfikował sytuacje problemowe dotyczące zdolności do właściwego wypełniania funkcji opiekuńczych przez rodziny zastępcze – o czym zawsze zawiadamiał sąd. W badanym okresie złożono siedem takich zawiadomień, trzy w 2019 r. i po dwa w 2020 r. i 2021 r.

¹¹⁵ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f oraz art. 40 ust. 7 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o NIK

¹¹⁶ Zarządzenie nr 22/2017 Dyrektora MOPS w Gdyni z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

W latach 2019-2021 r. nie wpłynęły do Prezydenta Miasta Gdyni skargi w zakresie funkcjonowania pieczy zastępczej.

MOPS przekazywał Wojewodzie Pomorskiemu sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z lat 2019-2021, o których mowa w art.180 pkt 14 ustawy o pieczy zastępczej z dochowaniem terminów, o których mowa w § 4 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej¹¹⁷.

(akta kontroli str. 646-719)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor MOPS nie przedstawiła Prezydentowi Miasta Gdyni za 2020 r. zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej.

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że potrzeby w zakresie systemu pieczy zastępczej corocznie przedstawiano na etapie planowania budżetu jednostki na kolejny rok. Ponadto potrzeby przekazywane były w drodze osobistych spotkań, przekazywania roboczych dokumentów planistycznych i innych dokumentów roboczych. Zestawienia potrzeb w zakresie pieczy zastępczej prezentowane były w okresie uchwalania przez Radę Miasta Gdyni kolejnej edycji Gdyńskiego Programu Wsparcia Rodzin i Rozwoju Pieczy Zastępczej, poprzedzane prezentacjami na posiedzeniach poszczególnych komisji Rady Miasta Gdyni. Ponadto regularnie, nie rzadziej niż cztery razy w roku odbywały się dedykowane spotkania planistyczne dyrekcji MOPS z Wiceprezydentem Gdyni, któremu przekazywana była kompletna wiedza o stanie pieczy zastępczej w tym o występujących potrzebach.

W ocenie NIK, choć potrzeby w zakresie systemu pieczy zastępczej przedstawiano w różnych i licznych formach oraz częstotliwościach, to jednak nie przedstawiono Prezydentowi Miasta Gdyni zestawienia takich potrzeb za 2020 r., wymaganego art. 182 ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej.

(akta kontroli str. 43-91, 130-211, 221-229, 315-433, 647-732, 809-823, 870-872, 884-893)

2. Wynagrodzenia czterech rodzin (dwóch rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących dwa rodzinne domy dziecka) w 2019 r. zostały zwaloryzowane (wzrost wynagrodzeń o od 21% do 43%) z miesięcznym opóźnieniem (od 1 maja 2019 r., zamiast od 1 kwietnia 2019 r.), a wynagrodzenia pięciu rodzin (trzech rodzin zastępczych zawodowych, w tym dwóch ww. i dwóch ww. prowadzących rodzinne domy dziecka) nie zostały zwaloryzowane od 1 kwietnia 2020 r., co było niezgodne z art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

Z wyjaśnień Dyrektor MOPS wynikało, że:

- waloryzacji wynagrodzeń ww. czterech rodzin dokonano od 1 maja 2019 r., gdyż wcześniej trwały jeszcze uzgodnienia z Prezydentem Miasta Gdyni co do wysokości wzrostu wynagrodzeń. Przeprowadzona podwyżka zdecydowanie przekroczyła wskaźnik 102,3% (wskaźnik waloryzacji wynagrodzeń od 1 kwietnia 2019 r. wyniósł 2,3%),
- waloryzacji wynagrodzeń ww. pięciu rodzin nie dokonano od 1 kwietnia 2020 r., gdyż w związku z wieloletnim (od 2012 r. do 2018 r.) brakiem waloryzacji wynikającej z art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej Miasto Gdynia zdecydowało się na wysoki wzrost wynagrodzeń w 2019 r. (wysokość

¹¹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 1195.

miesięcznych wynagrodzeń wzrosła od kilkunastu do kilkudziesięciu %). Przeprowadzona podwyżka w 2019 r. objęła wskaźnik 102,3% ustalony na 2019 r., jak również de facto objęła kolejny wskaźnik 106% ustalony na 2020 r. Miasto Gdynia faktycznie zapewniło wzrost wynagrodzeń uwzględniający wskaźnik 106% już od maja 2019 r.

W ocenie NIK wyjaśnienia nie stanowią wystarczającego uzasadnienia dla niedochowania terminu waloryzacji wynagrodzeń w 2019 r. oraz jej niedokonania w 2020 r. Pomimo, że dokonany od 1 maja 2019 r. wzrost wynagrodzeń był:

- procentowo (wynosił od 21% do 43%) wyższy aniżeli wynikający ze wskaźnika waloryzacji takich wynagrodzeń na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej¹¹⁸, (od 1 kwietnia 2019 r. – 2,3% i od 1 kwietnia 2020 r. – 6%),
 - wartościowo wyższy od waloryzacji wynagrodzeń pierwotnie określonych w umowach wyłącznie o ww. wskaźniki¹¹⁹,
 - wyższy od zwaloryzowanego o te wskaźniki minimalnego wynagrodzenia¹²⁰,
- to jednak w przypadku czterech rodzin nastąpił w 2019 r. z miesięcznym opóźnieniem, w stosunku do ustawowego terminu 1 kwietnia każdego roku kalendarzowego określonego w art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej¹²¹, a w przypadku pięciu rodzin nie nastąpił od dnia 1 kwietnia 2020 r.¹²² Dokonywane podwyżki powinny zapewnić możliwość waloryzacji wynagrodzeń, w sytuacji określenia wskaźnika wzrostu tych wynagrodzeń w ustawie budżetowej, w ustawowo określonym terminie, tj. od dnia 1 kwietnia każdego roku kalendarzowego.

(akta kontroli str. 273, 1058-1059, 1061-1130, 1244, 1246-1258)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zapewnienie realizacji ustawowego obowiązku corocznego przedstawiania Prezydentowi Miasta Gdyni zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy o pieczy zastępczej.
2. Dokonywanie waloryzacji wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z zachowaniem terminu i wskaźnika wzrostu tych wynagrodzeń wynikających z art. 86 ust. 1 ustawy o pieczy zastępczej.

¹¹⁸ Zgodnie odpowiednio z art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy budżetowej na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz. U. poz. 198) i art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na rok 2020 z dnia 14 lutego 2020 r. (Dz. U. poz. 571, ze zm.).

¹¹⁹ Wynagrodzenia za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. (180,7 tys. zł) były wyższe o 42,2 tys. zł (jednostkowo o od 5,4 tys. zł do 13,5 tys. zł) od zwaloryzowanych wskaźnikiem 102,3% wynagrodzeń pierwotnie określonych w umowach (138,5 tys. zł). Wynagrodzenia za okres od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. (399,0 tys. zł) były wyższe o 62,0 tys. zł (jednostkowo o od 4,5 tys. zł do 22,0 tys. zł) od zwaloryzowanych wskaźnikami 102,3% i 106,0% wynagrodzeń pierwotnie określonych w umowach (337,0 tys. zł).

¹²⁰ Wynagrodzenia za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 31 marca 2020 r. (180,7 tys. zł) były wyższe o 82,7 tys. zł (jednostkowo od 13,3 tys. zł do 25,8 tys. zł) od kwoty zwaloryzowanego wskaźnikiem 102,3% wynagrodzenia minimalnego za ten okres dla takich czterech rodzin (98,0 tys. zł). Wynagrodzenia za okres od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. (399,0 tys. zł) były wyższe o 171,3 tys. zł od zwaloryzowanego wskaźnikami 102,3% i 106,0% minimalnego wynagrodzenia (227,7 tys. zł).

¹²¹ Wynagrodzenia za kwiecień 2019 r. (11,3 tys. zł) były niższe łącznie o 0,2 tys. zł (jednostkowo o od ok. 61 zł do 69 zł) niż zwaloryzowanie wskaźnikiem 102,3% wynagrodzenia określone w umowach (11,5 tys. zł).

¹²² Wynagrodzenia za okres od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. (399,0 tys. zł) były niższe łącznie o 23,9 tys. zł (jednostkowo o od 4,0 tys. zł do 5,4 tys. zł) niż zwaloryzowane wskaźnikiem 106,0% wynagrodzenia określone w umowach (422,9 tys. zł).

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 30 czerwca 2022 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

Kontroler
Maria Mieszalska
główny specjalista kontroli
państwowej

podpis

2 up.

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Ewa Duszczyńska

podpis

Gdańsk, dnia 04.04.2022 r.

LGD.410.002.01.2022

UPOWAŻNIENIE

Upoważniam Panią Ewę Duskę – wicedyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Gdańsku do podpisania wystąpienia po kontroli P/22/031 – „Wsparcie systemu pieczy zastępczej w procesie deinstytucjonalizacji”, przeprowadzonej w MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GDYNI.

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Tomasz Słaboszowski

